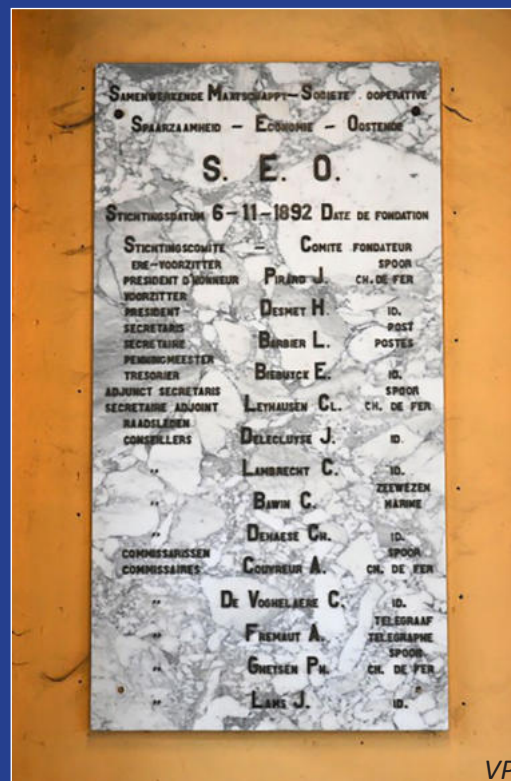

OOSTENDSE GIDSENKRING 'LANGE NELLE'

DB

VP

DB

Oostendse Gidsenkring 'Lange Nelle'

VP

DB

VP

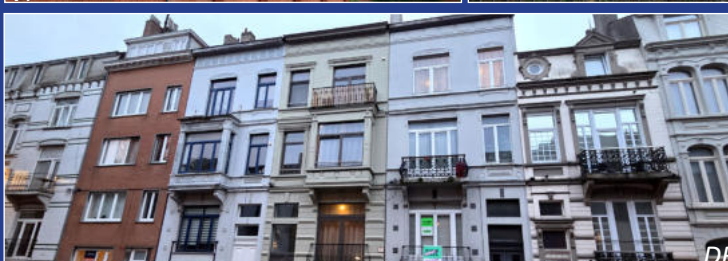
RIVIERA
BROOD & BAKKERIJ

VP

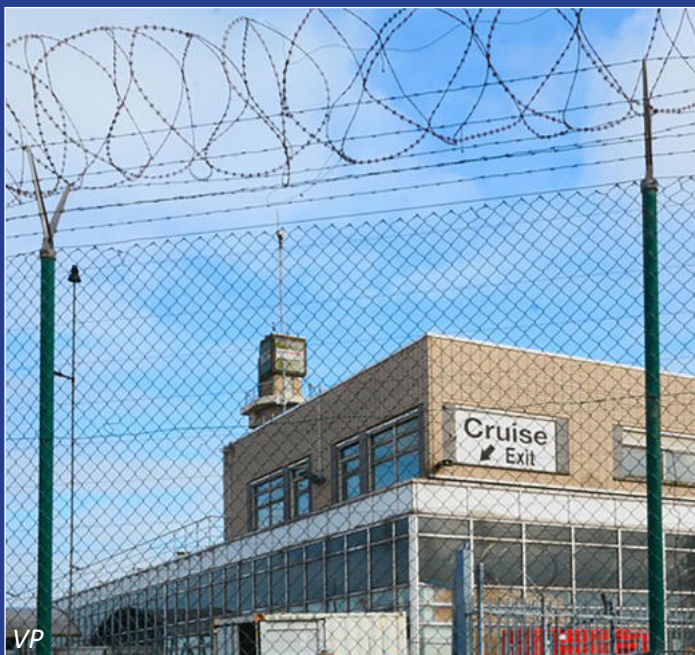

DB

DB

Foto's cover, achterflap en binnenzijden van
Valère Prinzie (VP) & Dirk Beirens (DB) tenzij anders vermeld

VP

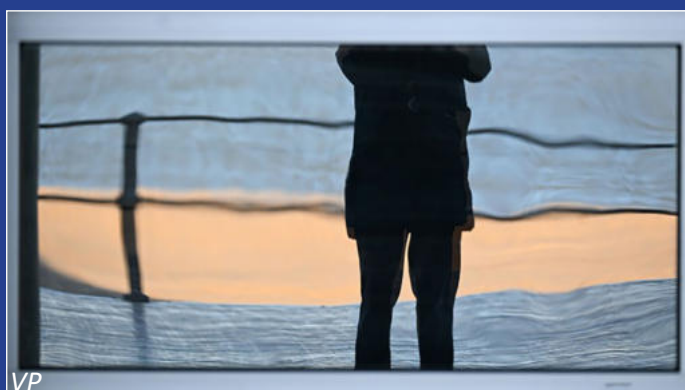
DB

DB

VP

VP

VP

DB

DB

VP

Oproep: Bezorg je mailadres aan onze secretaris, zodat je bij wijzigingen inzake de activiteiten asap verwittigd kan worden: secretaris@oostendeahoy.be

In dit nummer

52	Voorwoord	Marc Loy
55	Beeldend kunstenaar Jo Maes overleden	Marc Loy
56	Activiteiten in het vooruitzicht	Redactie
59	Zo gezond als een vis	Dirk Verstraete
62	Het Beleg van Oostende 5	Johannes Dumarey
66	Buitengewone tramrijtuigen aan onze kust 2	Andre Annys
69	James Ensor en Emma Lambotte	Gregory Boite
73	Vorbije activiteiten	Redactie
74	Luciens Publiboekje 13	Redactie
76	Charlotte Mutsaers laatste roman	Marc Loy
78	Het verdwenen kruisbeeld van Paster Pype	Koen Verwaerde
90	Een half vergeten maar fascinerend WO I plan	Georges Ruys

STEUNENDE LEDEN *(update februari 2026)*

Allaert G & Roos	Prinzie - Vandenbroucke
Baert Erwin	Samyn Jean-Pierre
Barbé Adrien	Seys Jan
Comeyne Boudewijn	Slabbinck Bart
Dumarey Johannes	Storme Annie
François - Merlevede	Struyvelt Carlos
Ghesquière Martha	Tampère - Van Riet
Glorieux Luc	Timmerman Martin
Gondry Dominique	Van Avermaet - Van Erum
Hubrechtsen Freddy	Van Dooren - Vertruyen
Hurkmans - Goossens	Vandergunst - Lauwereins
Meire Martine	Vanwettere – Depraetere
Metsu Dirk	Verborgh Johan
Pitteljon Etienne	Verwaerde Koenraad
	Werbrouck Rita

Lopende zaken...

Sinds 1 januari van dit jaar mogen we twee nieuwe bestuursleden verwelkomen in het bestuursorgaan: Lena Deruwe en Martial Masschelein. Zo is onze bestuursploeg weer aangedikt tot een 9-koppige equipe.

Van jaar tot jaar hebben onze maandelijkse activiteiten meer en meer bijval bij onze leden. Om zoveel mogelijk geïnteresseerden aan boord te kunnen nemen tijdens onze lezingen en wandelingen proberen we die activiteiten te ontdebellen zodat we niemand moeten ontgootchen en onze wachlijsten overbodig worden.

Traditiegewijs verleent onze kring ook in 2026 zijn medewerking aan klassiekers binnen het aanbod van de Cultuurdienst van de stad zoals Erfgoeddag op zondag 26 april en Open Monumentendag op zondag 13 september e.k.

En na de Wellingtonsite vorig jaar engageren we ons nu als gidsenkring om binnen ons aanbod en nog voor de renovatie rondleidingen te verzorgen in een andere iconische parel van het koninklijke Oostende: het Thernae Palace Hotel.

Werkpunt in het bestuur blijft ook in 2026 ons gevarieerd aanbod bij zoveel mogelijk van onze doelgroepen bekend te maken. Van mondelinge reclame tot sociale en andere mediakanalen. Een specifieke aanpak vergen daarbij de schoolgroepen waar een Lange Nelle-werkgroep vanuit ons aanbod zoveel mogelijk probeert in te spelen op de leerdoelstellingen per onderwijsniveau.

Onze kring werkt ook mee aan de finale van Bloomsday 16.06.26, een dag gewijd aan het wereldberoemd boek 'Ulysses' van de Ierse schrijver James Joyce, die exact 100 jaar geleden anderhalve maand in Oostende verbleef.

In september e.k. ontvangen we graag de gidsen en leden van onze zusterverenigingen uit Brugge, Ieper-Poperinge, Kortrijk, Mandeldal, Tielt, Waregem en de Westhoek. We werken momenteel een gevarieerd keuzeaanbod uit aan tochten en bezoeken zodat we onze gasten een leerrijke maar ook aangename namiddag in de Stad aan Zee kunnen presenteren.

Marc Loy

Voorzitter

Driemaandelijks blad van de Oostendse
GIDSENKRING LANGE NELLE vzw.

Zetel : Christinastraat 67 – 8400 Oostende

KBO: 0478.540.590 –

RPR: ORB Gent afd. Oostende

38ste jaargang, Nummer 2

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Marc Loy

Albert I-Promenade 3 bus 0703

8400 Oostende

Eindredactie en correspondentie:

Dirk Beirens

dirkbeirens@telenet.be

Vormgeving: Rudy Laforce

De medewerkers aan dit blad zijn zelf verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen

Dispatching telefoon: 059 807 381

+ email: info@oostendeahoy.be

Rekeningnummer:

Gidsenkring Lange Nelle vzw

BE74 7370 7493 8607

Lid word je voor € 25.00 per jaar

(Buitenland: € 30.00)

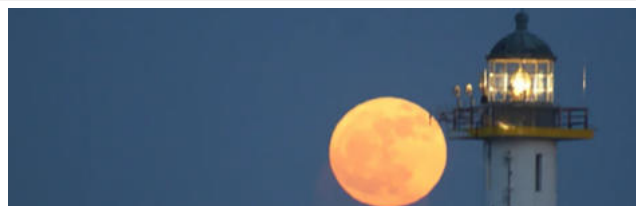
Gezinskaart: € 30.00 (2 gezinsleden)

Steunend lid: vanaf € 40.00 (2 gezinsleden)

Website: www.gidsenkringoostende.be

Gidsenlokaal: Spaans Huisje

Christinastraat 67, 8400 Oostende

Het LN BESTUUR ZIET SEDERT 18 FEBRUARI 2026 ALS VOLGT UIT:

- Voorzitter: Marc Loy
- Secretaris & huisbewaarder: Luc Vanspreybroeck
- Penningmeester & verantwoordelijke digitale zaken: Dirk Laga
- Dispatching: Annie Van den Bon
- Verslaggeefster: Muriel Beuselinck
- Onderwijs & vernieuwing & nieuwe gidsen: Hilde Veulemans
- Afgevaardigde Cultuurraad: Lena Deruwe
- Raadslid: Martial Masschelein
- Redacteur gidsenblad: Dirk Beirens

Naast inzicht in de stadsgeschiedenis en toelichting bij het onroerend erfgoed brengen de gidsen ook graag een kijk op de actuele ontwikkelingen in de Stad aan Zee. Wist je bv. dat Oostende als hoofdstad van onze elfde provincie- de Belgische Noordzee- pionierswerk levert voor de Blauwe Economie.

Tijdens de vele themawandelingen maar ook lezingen komen uiteenlopende aspecten aan bod.

De gidsen brengen je naar bekende en minder bekende plekjes. Van de trendy Oosteroever tot in het rustige Mariakerke. Van de drukke zeedijkpromenade tot het landelijke Stene. Van een passage langs de levendige

Visserskaai tot een fietstocht op het gevarieerde Groen Lint rond de stad.

Met passie voor hun stad vertellen de gidsen je graag tal van anekdotes en verhalen. Over schrijvers, schilders en staatslieden die hier ooit inspiratie, vertier en troost vonden. Of over de band tussen de Belgische koningen en Oostende. Maar evengoed over het harde leven en de tradities van de lokale vissersgemeenschap doorheen voorbijgaande tijden. Naargelang het gekozen traject en de geschatte afstand kan de gidsbeurt zowel te voet, met de fiets, autobus of zelfs per boot.

Ook voor een begeleid bezoek aan musea zoals MU.ZEE, het James Ensorhuis, het Stadsmuseum, Fort Napoleon, de driemaster Mercator, de O.129 Amandine en het Provinciedomein Raversyde kan je de gidsenkring contacteren.

* Hoe lid worden en de voordelen daarvan vind je verder in het blad

Raadpleeg ons aanbod van wandelingen, bezoeken, fiets -en boottochten en ons gidsenarchief (1989-2023) op onze website: www.gidsenkringoostende.be

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) of General Data Protection Regulation (GDPR)

De Oostendse Gidsenkring 'Lange Nelle' verklaart zich te houden aan de regelgeving van de AVG. De gegevens van de aangenomen leden worden alleen gebruikt voor briefwisseling en adressering inzake het ledenblad en het mailadres inzake wijzigingen na inschrijving op een of andere activiteit. Niets wordt aan derden doorgegeven.

De persoonlijke gegevens van de gewone leden/gidsen in de database van de dispatching zijn beveiligd. (update oktober 2022)

NIEUW OF VERNIEUWD LIDMAATSCHAP 2026

Het lidmaatschap 2026 houdt in: ons driemaandelijks gidsenblad met activiteiten kalender, wetenswaardigheden, luchtige en wetenschappelijke bijdragen en deelname (gratis of tegen verminderde prijs) aan onze lente/zomer-receptie, voordrachten, bezoeken, wandelingen en uitstappen. Als exclusief extraatje krijg je in Oostende het waardevolle jaarboek 2026 gebust. Buiten Oostende alleen als je het aanvraagt via penningmeester@oostendeahoy.be en zelf ophaalt. Later wordt deze editie ook downloadbaar. De digitale versie van de jaarboeken 2023 & 2024 kun je downloaden op de website van de Koninklijke West-Vlaamse Gidsenkring. In menu 'Jaarboeken' en telkens tot beneden doorscrollen.

Gewoon lid: 25 euro (buitenland 30 euro),
Gezinskaart: 30 euro (2 gezinsleden),
Steunend lid: vanaf 40 euro (2 gezinsleden).
Bij overschrijving vermelden: naam + lidgeld 2026

VOOR NIEUWE LEDEN: geef naam + ADRES (kunnen we niet meer zien op de overschrijving!), mailadres en (vrijblijvend) gsm/tel. door aan onze penningmeester: penningmeester@oostendeahoy.be

De bijdrage kan overgeschreven worden op BE74 7370 7493 8607 van Oostendse Gidsenkring 'Lange Nelle', Christinastraat 67 in 8400 Oostende.

CONTROLEER HET BANKREKENINGNUMMER & HET JUISTE BEDRAG Als het leveringsadres verschilt van het adres van de opdrachtgever, wil dit adres vermelden in de mededeling.

Het bestuur dankt je alvast voor je trouw, belangstelling en steun.

*2026 februari : We willen als bestuur onze dank betuigen aan het engagement als bestuurslid van twee afscheidnemende collega-bestuursleden: **LINDA D'HONDT & JOHANNES DUMAREY**. Linda kiest er na rijp beraad voor om het wat rustiger aan te pakken en heeft haar bestuursfunctie neergelegd. Ze werd op 27.06.2022 opgenomen in het bestuursorgaan. We danken haar voor haar constructieve inbreng op onze maandelijkse vergaderingen en de actieve inzet bij diverse werkgroepen. We blijven haar spontaan engagement appreciëren onder andere bij de uitwerking van de succesvolle zomerse groepsbezoeken aan de Wellingtonrenbaan en het niet altijd makkelijke voorbereidend overleg ter zake. Dank je wel Linda, voor je belangeloze en gedreven inzet, altijd vriendelijk en met stijl. En ook **Johannes** verkoos zijn mandaat te beëindigen. Hij werd op 25.03.2025 opgenomen in het bestuursorgaan. Dat voorbije jaar was voor hem, zijn gezin en familie een annus horribilis, zoals hij het zelf formuleerde. Terecht wilde hij zijn gezondheid in de toekomst niet hypothekeren. Maar gelukkig blijft ook hij bij ons verder aan de slag als een gedreven en onderlegde gids. We apprecieerden binnen het bestuur zijn streven naar perfectie, organisatietalent, inventiviteit, ondernemingszin, kordaatheid en kritische ingesteldheid. Daarbij bleef hij zijn eigen inzichten en overtuiging trouw ook al strookte de besluitvorming binnen het bestuursorgaan niet altijd met zijn eigen wensen en verwachtingen.*

Dank jullie, Linda en Johannes, we wensen jullie in naam van het bestuur nog vele uren gids- en reis plezier en altijd luisterbereid naar jullie voorstellen en projecten.

©Dirk Beirens

BEELDEND KUNSTENAAR JO MAES OVERLEDEN

Marc Loy

Op 4 februari overleed in Gent de Oostendse kunstenaar Jo Maes op de leeftijd van 102 jaar. Hij laat in zijn vaderstad tal van monumentale kunstwerken in de openbare ruimte en openbare gebouwen na.

Jozef Maes is op 23 december 1923 in Bredene-Sas geboren. Na zijn humaniora aan het Oostendse Atheneum volgde hij in de oorlogsjaren een opleiding Sierkunsten aan het KASK in Gent. Daar leerde hij Gaston Eysselinck, architect van het Oostendse postgebouw, kennen als één van z'n leraren binnenhuisarchitectuur. In 1945 behaalde hij aan de Gentse Academie het diploma binnenhuisontwerp. Een jaar eerder verving hij voor een 7-tal uur per week zijn zeven jaar oudere broer Jan die Op 14 december 1943 opgepakt was door de gestapo omdat hij lid was van het geheim leger. Hij stierf in 1944 in het concentratiekamp Gross-Rosen. Jo zal er als leraar technische vakken en technisch tekenen blijven lesgeven tot 1969. Een van zijn oud-leerlingen was beeldhouwer Gerard Holmens.

In 1946 huwde hij met Rosa Defer. Zij kregen twee dochters Rika en Suzanne. Vanaf 1969 gaf Jo Maes les aan KASK in toegepaste kunsten met voorbereiding op decors en het grafische deel van animatie met als medeleraar stadsgenoot Raoul Servais.

Als kunstenaar werd Jo Maes vooral beïnvloed door Zadkine, Permeke, Moore en enkele surrealisten. Zijn stijl is uitgepuurd, gestileerd en herleid tot de eenvoudigste expressie ook in zijn monumentaal werk. In Oostende vinden we zijn werk vooral in de openbare ruimte of openbare gebouwen. In CC De Grote Post zijn er de twee grote wandkeramieken in de lokettenzaal die het verleden en de toekomst van de post symboliseren en in het Cultuurcafé ook 14 glasgravures over de evolutie van telegrafie en telefonie. In de Oostendse regio zijn er nog een gevelkeramiek aan de Europaschool in Bredene, het keramiek O.-L.-V. van Fatima in

de St.-Petrus- en -Pauluskerk en een in de Mariakerkse Koninginnekerk en het Oostends wapenschild als bas-reliëf op het vismijncomplex.

Tijdens OMD 2014 liep er een expo over Jo Maes in CC De Grote Post opgezet door stadsgids Dirk Beirens die getuigt: "Jo Maes was een veelzijdig ontwerper en kunstenaar en als mens heel vriendelijk, bescheiden, behulpzaam en erudiet."

De uitvaartplechtigheid vond plaats in zijn parochiekerk van Sint-Martens-Latem op 11 februari om 10.30 uur.

Foto's Marc Loy

IN MEMORIAM

Op 24 januari 2026 overleed, op 83-jarige leeftijd, mevrouw Liliane Cattoor, echtgenote van ons lid en erejurylid van twee LN-gidsencursussen, de heer Freddy Hubrechtsen.

Op 19 februari 2026 overleed, op 91-jarige leeftijd, de heer Jan Boydens, marineman, eretoezichter Domein Raversijde en leverancier van gidsenbladinhoud, echtgenoot van Nele De Rycke.

In naam van alle leden biedt het bestuur van LN haar medeleven aan de getroffen families aan.

IN GIDSENBLOED 2026-3 VERSCHIJNEN ONZE NAJAARSACTIVITEITEN

GIDSENBLOED LANGE NELLE VERLEENT ZIJN MEDEWERKING AAN ...

ERFGOEDDAG OOSTENDE ZONDAG 26 APRIL 2026

Erfgoeddag 2026 verkent hoe humor bruggen slaat én grenzen trekt. Humor duikt overal op: van de bijtende spot van de middeleeuwse nar tot de knipoog van een internetmeme. Soms ontwapenend, soms pijnlijk raak, soms nét over de grens. Het thema *HAHA Humor* onderzoekt hoe lachen ons verbindt, maar ook hoe grappen kunnen uitdagen, schuren of mensen uitsluiten. Humor evolueert met zijn tijd en zegt veel over wie we zijn – en wie we ooit waren. In en rondom **Cultuurcentrum De Grote Post** kan je in Oostende de vele gezichten van humor in erfgoed ontdekken: van spotprenten tot stand-up comedy.

Op het programma tijdens Erfgoeddag in Oostende: Stand-up comedy met *local heroes* Gunter Lamoot, Jonathan Schuermans en Piet De Praitere; workshops voor het hele gezin: van Ensoriaanse maskers en grappige foto's maken met een green screen tot karikaturen tekenen of een rol spelen in een knotsgekke slapstickfilm; familievoorstelling Boeman Loekepee (6+) van de Kopergietery; Mohsin Abbas vertelt over zijn weg naar het grote podium van Kursaal Oostende; zing mee met grappige Oostendse liedjes of ontdek de magie van improvisatietheater; wandel mee en ontdek komieke Ostênsjhe vertélsels of volg een grappige instaptour over Wim Delvoye in Mu.ZEE.

BLOOMSDAY OOSTENDE DINSDAG 16 JUNI 2026

Bloomsday is een voornamelijk in Ierland op 16 juni gevierde feestdag. Op die dag worden zowel het leven van de Ierse schrijver James Joyce als de gebeurtenissen uit zijn boek *Ulysses* gevierd. Het boek beschrijft 16 juni 1904, de dag waarop hoofdpersoon Leopold Bloom rondwandelt in Dublin. Het is ook de dag waarop Joyce zijn geliefde Nora Barnacle ontmoette. Bloomsday werd in 1929 voor het eerst gevierd in Parijs, en sinds 1954 in Dublin. Sindsdien zijn er vieringen op tientallen plaatsen ter wereld. Ter gelegenheid van de 100ste *Bloomsday* werden in Dublin tussen 1 april en 31 augustus 2004 allerlei evenementen georganiseerd onder de noemer *ReJoyce*. Ook elders in de wereld was er aandacht voor in de vorm van lezingen en toneelvoorstellingen.

De Haagse Kunstkring organiseert sinds 1982, het honderdste geboortjaar van Joyce, Bloomsday-bijeenkomsten in Nederland in samenwerking met de Irish Club. **In België organiseren de Portiers van de Oceaan sinds 2022 een Bloomsday-evenement, steeds in Oostende. Het is de stad waar de familie Joyce verbleef in augustus-september 1926, in o.m. Hôtel de l'Océan.**

Opgestart juni 2022: een James Joyce-comité dat bestaat uit Joyce-liefhebbers: schrijver, kunstwetenschapper, fotograaf, curator, stadsgids, vertaler, academicus, kunstenaar tout-court maar bovenal fanatieke lezers. Bovendien met een grote liefde voor Oostende, als inwoner of aangespoelde. De leden noemen

zichzelf graag 'de portiers van de Oceaan', naar de gevleugelde woorden van Joyce. Want: in de zomer van 1926, vergezeld door zijn vrouw Nora, dochter Lucia en zoon Giorgio, verbleef de grote schrijver James Joyce anderhalve maand in Oostende. Als de telefoon rinkelde in de lobby van Hôtel de l'Océan, spitste Joyce zijn oren. De receptionist aan de balie zei: 'Ici le portier de l'Océan'. Joyce is verrukt telkens als hij dat hoort.

Op dinsdag 16.06.26 verzorgen de Portiers vanaf de vooravond een feestelijke 5-jaar editie van de Oostendse Bloomsday. Hou daarvoor pers en sociale media in het oog. Er komt naar analogie van 'Bloem in Brussel' (2000) een speciale uitgave van het tijdschrift DW&B met 27 kortverhalen, gedichten, essays en artikels van bekende en minder bekende auteurs ... 'Bloem in Oostende' die Lange Nelle zal omzetten in een wandeling ...met deelnemers al of niet in de dresscode van de jaren 1920 met voor de mannen: strohoed, blazer, wit hemd en wandelstok.

OPEN MONUMENTENDAG OOSTENDE

13 SEPTEMBER 2026 MET FOCUS OP HET WESTERKWARTIER

LENTIGE ZOMERRECEPTIE 19 JUNI 2026

Het bestuur van de Oostendse Gidsenkring Lange Nelle heeft de eer en het genoegen om zijn leden uit te nodigen op de lentige zomerreceptie anno 2026.

Ze vindt plaats op vrijdag 19 juni 2026 van 18 tot 20 uur in **OC 't Viooltje**
Viooliërenlaan 3b, Mariakerke- Oostende

[Ontmoetingscentrum 't Viooltje \(LDC\) - Mariakerke - Stad Oostende](#)

Alleen ingeschreven leden die hun lidmaatschap 2026 betaalden, kunnen deelnemen.

Inschrijven vóór 10 juni 2026 via ledenactiviteiten@oostendeahoy.be met vermelding van receptie + naam + aantal 1 of 2

Je kunt voor de activiteiten ook inschrijven via de website www.gidsenkringoostende.be

ZO GEZOND ALS EEN VIS

Dirk Verstraete

Ook al ergens in de krant of op sociale media ontdekt? Van maart tot mei loopt 'Gone Fishing'; een gloednieuw stadsfestival dat gedurende drie maanden de lokale Noordzeervis promoot. Het festival moet de vissers een duwtje in de rug geven en de mensen motiveren om vis uit de Noordzee te eten. Niels D'Hoedt van Toerisme Oostende meldt dat er ook een receptenboek op de markt komt. Daarvan heb ik er thuis een paar op de plank staan. Een exemplaar dat ik bijzonder koester is een geschenk van iemand uit onze vriendenkring.

De titel: 'De Zeevisch : voedzaam en gezond', het verscheen in 1930 en telt 31 pagina's en is een uitgave van 'Camille Willems – Zeevischhandel- Oostende- aan zijn geachte Kliënten aangeboden'. Firma Willems vond je in de stedelijke vismijn op nummer 48/49 in Oostende.

De Zee... is vol Visschen

**die gemakkelijk te bereiden zijn
zij zijn voedzamer
verteren veel beter
en kosten minder
dan... het vleesch !!**

« Gaat nooit naar de vischmarkt of naar uwen vischverkooper met het vast gedacht van die of die soort visch te koopen; de visch die veel gevraagd wordt ziet gewoonlijk hare prijzen verhoogen. Koopt dus de soort visch welke dien dag het goedkoopst is, en prent u wel in het hoofd, dat het vleesch van alle eetbare visschen lekker en voedzaam is. »

FIRMA
Camille Willems
STEDELIJKE VISCHMIJN, 48/49 OOSTENDE
□□□□
Zeevischhandel in het groot en klein
GEROOKTE en GEZOUTEN VISCH
Oesters - Kreeften - Langousten - Zalm
Tel.: 85.....1035 Telegr. adr.:
: 175.....1814 WILLEMSCO-Oostende
Postcheckrek.: 123.533 Handelsregister: 185
□□□□

Ik laat jullie meelesen ...

"De zeevisch, product van onze zeevisserij, is een van de grootste bestanddeelen van onze nationalen voorspoed in 1930.

In 1929 heeft den heer H.Baels, gewezen Minister van Landbouw, die den Dienst voor Zeevisserij in zijne bevoegdheid had, niets onverlet gelaten om dit nationale vraagstuk te steunen, zoveel hij kon.

Hij stichtte in 1929 eene 'Propagandacommissie' voor de verhoging van het verbruik van zeevisch.

Deze propagandacommissie beoogt geen enkel persoonlijk belang : zij iivert slechts, voor het welzijn en den voorspoed van geheel het Belgische volk.

Vele huishoudens, economen van fabrieken, inrichtingen, kloosters, kostscholen, onderwijzeressen van het huishoudelijk onderwijs hebben er vele dingen geleerd inzake de bereiding der zeevisch.

In 1928 verbruikte een inwoner 6kg visch per hoofd en per jaar.

In 1930 verbruikte een inwoner 10kg visch per hoofd en per jaar.

Deze uitslag was een zeer aangename aanmoediging om onze propaganda-actie voort te zetten!"

Waarom eet gij niet niet meer visch?

"Allerlei vooroordelen zijn de oorzaak dat de zeevisch de plaats niet inneemt, die zij verdient:

Ik lust ze niet, ze is te flauw ... - Zij is te duur! - Zij is niet versch! - Zij is niet voedzaam en verteert veel te gemakkelijk! - Zij is moeilijk te bereiden!"

Dus, gij lust de visch niet, omdat zij te flauw is en u niet smaakt ...

"In ons landeken kent men maar twee manieren om visch te bereiden.

De **groote** worden in stukken gesneden en in water geworpen, zonder toevoeging van groenten of kruiden. De **kleine** worden doodeenvoudig in wat vet of boter gebakken.

Alle visschsoorten, groote en kleine, dure en goedkope, kun je op de meest smakelijke manier bereiden. Visch is een heerlijk voedsel, dat je kan koken, stoven, bakken, fruiten en opleggen in 't zuur. Probeer eens één der recepten welke je in dit boekje zult vinden uit ..."

En nog steeds geldt : **onbekend is onbemind ...**

De visch is duur ...

"En hier een goede raad aan de huishoudsters! Ga nooit naar de vischmarkt of naar uwen vischverkoopster met het gedacht van die of die soort visch te koopen, de visch die veel gevraagd wordt ziet gewoonlijk hare prijzen verhoogen, terwijl aantal andere vissoorten den weg inslaan naar de vischmeelfabrieken.

Koopt dus de soort visch, welke dien dag het goedkoopst is, en prent u wel goed in het hoofd, dat het vleesch van **alle** eetbare vissen **lekker** en **voedzaam** is."

Zij is niet versch ...

"De **vinnen** der versche visch moeten geheel zijn, ongeschonden en vochtig. Het **oog** is klaar, levendig en blinkend. De **kieuwen** zijn rood en vochtig. De **buik** is ongeschonden en blinkend en niet ingevallen en gevlekt. Het **vleesch** van versche vis is hard en vast. De **vingerafdrukken** mogen niet zichtbaar zijn. **Versche** visch is stijf en onbuigzaam."

Zij is niet voedzaam en verteert veel te gemakkelijk

"Na het eten van zeevisch krijg je spoedig daarna weer een hongergevoel, terwijl vleeschspijzen langer in de maag verblijven. Dit is ongegrond! Wanneer men bij de zeevisch ook groenten,

kampernoeljen, macaroni en dergelijke moest opdienem, zou men na de vischmaaltijden hetzelfde verzadigingsgevoel gewaar worden, als bij het eten van vleesch. **Een schotel visch is zoveel waard als een schotel vleesch.**

Alle visch moet gekookt worden in **heet kokend water**, en mag niet met koud water worden opgezet. Door het heet water stolt het vleescheiwit direct en blijven alle voedende bestanddelen, in het vleesch, terwijl door het opzetten in koud water het eiwit niet direct stolt, en de voedingsstoffen er gedeeltelijk uitgetrokken worden. Door te kort te koken, blijft het vischvlees ongaar, glazig, niet smakelijk en rood op de graat. Te lang koken maakt de visch droog en week. Alvorens uw visch te bereiden, leest eerst aandachtig de recepten, die je in dit boekje ook aantreft”.

Zoodoende vermindert ge de werkeloosheid en de levensduurte,

**Gij verlaagt uw belastingsbiljet,
Gij bezuinigt op uwe uitgaven, en...
Gij bevordert uwe gezondheid, want :**

DE VISCH...

**Is een GOEDKOOP,
GEZOND,
en KRACHTIG VOEDSEL !!!**

Jan VAN HAL,
Secretaris-Rekenplichtige
der Propagandacommissie voor
de verhooging van het verbruik der zeevisch.

September 1930.

Jan VAN HAL was er alvast van overtuigd! DE VISCH ... is een GOEDKOOP, GEZOND en KRACHTIG VOEDSEL !!!

En de persoon, die in 1930 de typografie en lay-out verzorgde, vond dat dit met hoofdletters en uitroep-tekens kon.

Benieuwd naar het gloednieuw receptenboek “Gone Fishing: Oostendse recepten recht uit de Noord-zee”, dat straks in een Oostendse boekhandel ligt ?

Het Beleg van Oostende 5

Johannes Dumarey

1603 Hervatting van de gevechten - hoop voor Albrecht

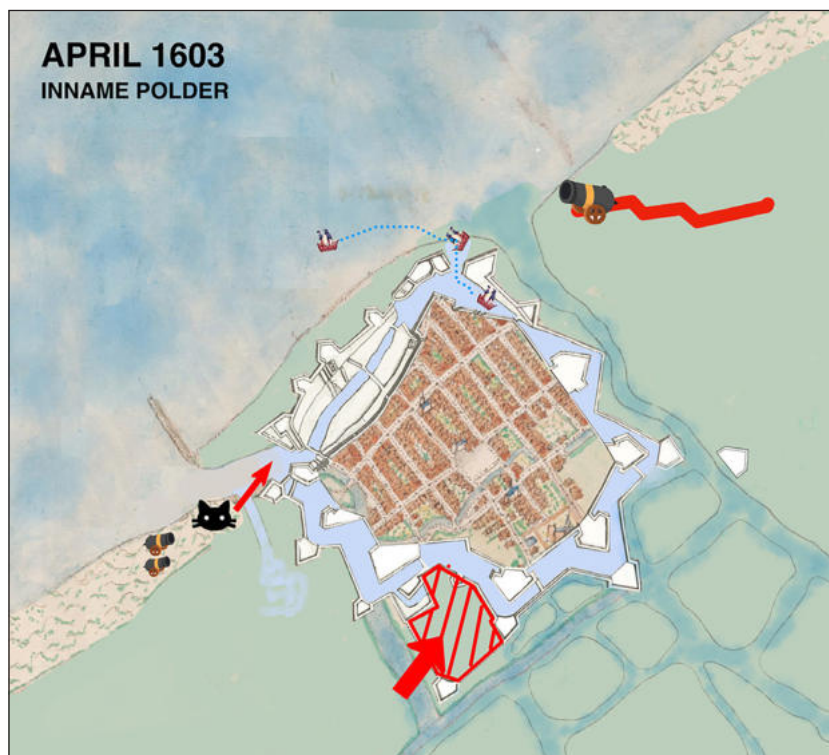
Albrecht heeft zijn handen vol in de zuidelijke Nederlanden.

Er is niet alleen de belegering van Oostende maar hij is ook genoodzaakt om zijn militaire middelen elders in te zetten.

Hij rekent op de nakende dood van Elizabeth 1 in Engeland waardoor de Engelse steun aan de Zeven Provinciën mogelijk zou kunnen stilvallen.

Ondertussen verliest zijn schoonbroer, Filips III van Spanje, stilletjes aan zijn vertrouwen in hem als veldheer. Er is al sprake van een nieuwe sterke man die het bevel van hem zou overnemen.

Nochtans is er opnieuw wat hoop voor de Spaanse troepen want het kanonnenplatform, de 'Grote Kat', wordt eindelijk voltooid en ook de dijk en platform met kanonnen langs de andere kant van de Geule is bedrijfsklaar en nemen de stad voortdurend onder vuur, waardoor ook de bevoorrading van de stad meer en meer in het gedrang komt.

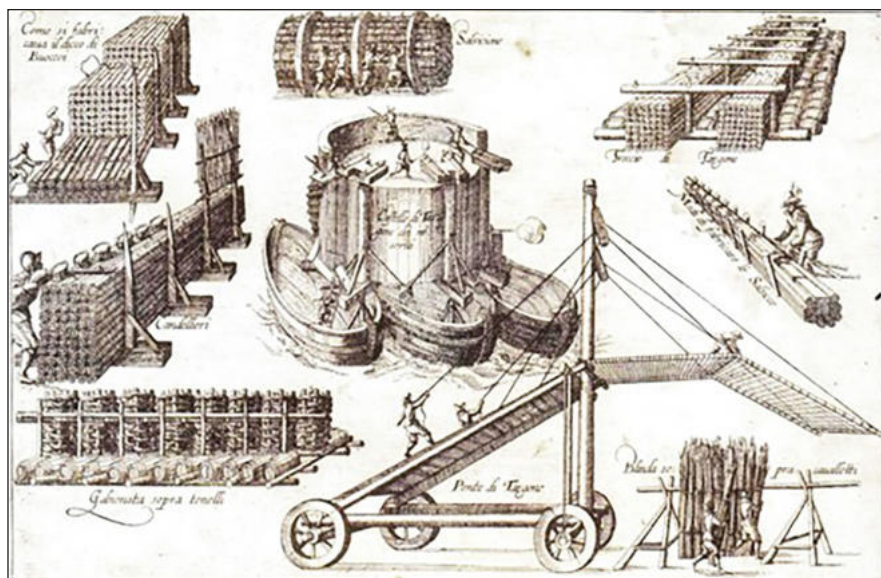

April 1603

Op 13 april wordt een nieuwe stormloop ingezet door Spaans/Italiaanse troepen, opnieuw richting bastion Helmont en Porc-Epic in het noordwesten maar ditmaal blijkt het slechts een Spaans afleidingsmanoeuvre te zijn.

Het gros van de Spaanse aanval is immers gericht op de polder in het zuidwesten van de stad die quasi onmiddellijk wordt ingenomen door de Spanjaarden. Een tegenaanval door de stad mislukt, waarbij veel belegeraars sneuvelen.

Deze eerste opsteker geeft Albrecht weer hoop. Ook rekent Albrecht op de inbreng van een Italiaans ingenieur: een zekere Targone die met splinternieuw maar niet goedkoop belegeringsmateriaal op de proppen komt.

Dat bestaat onder meer een drijvend ponton met kanonnen op gemonteerd, om de toegang tot de Geul te blokkeren en een reusachtige rijdende ophaalbrug op wielen om de wallen van de vestingen te kunnen bestormen.

Het blijkt al gauw echter allemaal een maat voor niets te zijn. Het ponton werkt niet, de ophaalbrug op wielen wordt in brand geschoten door de stad toen het de eerste keer de stadswallen naderde.

De reactie hierop is dan weer dat men in de stad denkt dat de kansen keren, en in de loop van de zomer van 1603 doen ze een uitval in het Oosten over de Geule met een schipbrug om het kanonnen platform in de oostelijke duinen in te nemen. De geuzen slagen erin om tijdelijk het platform te veroveren maar moeten de aanval staken en terugtrekken naar de stad na een charge door de Spaanse ruitery vanuit de Bredense duinen.

In het westen, tijdens de maand augustus, slaagt de stad erin om 'De Grote Kat' in brand te schieten met vuurwerkballen. Muskietiers vatten post op de wallen om het blussen te verhinderen. Deze brandt gedurende maar liefst 13 dagen (het was een reusachtig ding) maar het wordt niet vernietigd en is zelfs korte tijd nadien opnieuw hersteld.

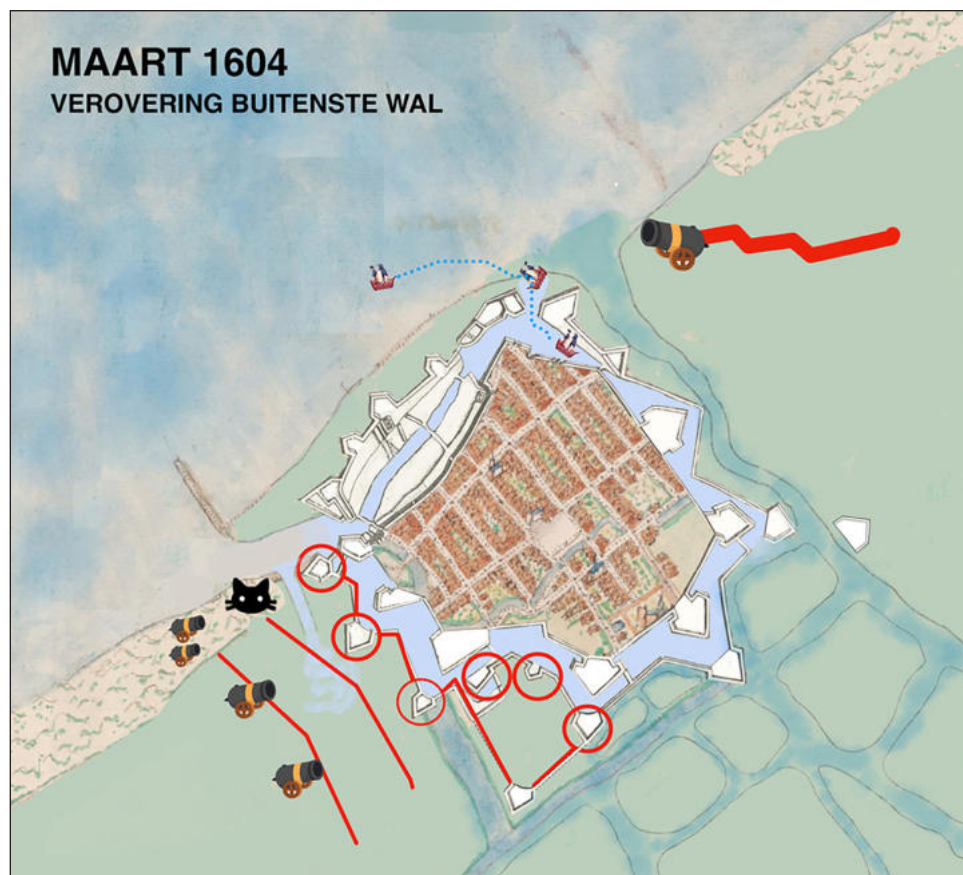
Moegestreden en onder druk van zijn schoonbroer Filips III stemt Albrecht tenslotte in oktober 1603 ermee in, om het opperbevel over het leger over te dragen aan een gefortuneerde Genuese veldheer, een zekere Ambrogio Spinola, die zich bereid verklaart om ook de financiering hiervan voor zijn rekening te nemen in ruil voor 'eeuwige roem'.

Najaar 1603 De hervormingen van Ambrogio Spinola

In datzelfde jaar nog, voert Spinola enkele hervormingen door bij de belegeraars :

- De problemen met de soldij die achter bleef vanuit Spanje, wat soms aanleiding gaf tot muiterij in het Spaanse kamp, zijn van de baan. Zijn persoonlijke fortuin vult de tekorten aan.
- De verschillende nationaliteiten onder de troepen worden opgesplitst in verschillende regimenten (elk met hun eigen taal) wat de communicatie ten goede komt en ook onderlinge twisten tussen de soldaten doet verminderen.
- Nieuw materieel, onder meer veel zwaardere kanonnen, versterkt het arsenaal van de belegeraars gevoelig.

Maart 1604 - begin van de val van de stad

In januari 1604 laat Spinola zijn veel zwaardere kanonnen spreken en beuken ze onophoudelijk in op de westelijke vestingen. In maart 1604 slagen de Spanjaarden erin om de westelijke buitenste wal te overen.

De val van de stad lijkt nakend maar juist op dat moment probeert Maurits prins van Oranje de stad Sluis te bevrijden (Sluis was de enige stad in Zeeland die nog in handen was van de Spanjaarden).

De val van de stad wordt uitgesteld. Een korte adempauze voor het garnizoen want Spinola ziet zich verplicht om een deel van zijn leger rond Oostende in te zetten tegen Maurits van Oranje om Sluis te beschermen. Sluis valt in eerste instantie niet, maar Maurits zal het blijven belegeren. Het schenkt Oostende de tijd om opeenvolgende nieuwe versterkingen op te werpen in de binnenstad, de zogenaamde afsnijdingen.

Er is sprake van verschillende zogenaamde elkaar opeenvolgende 'afsnijdingen' tijdens Het Beleg.

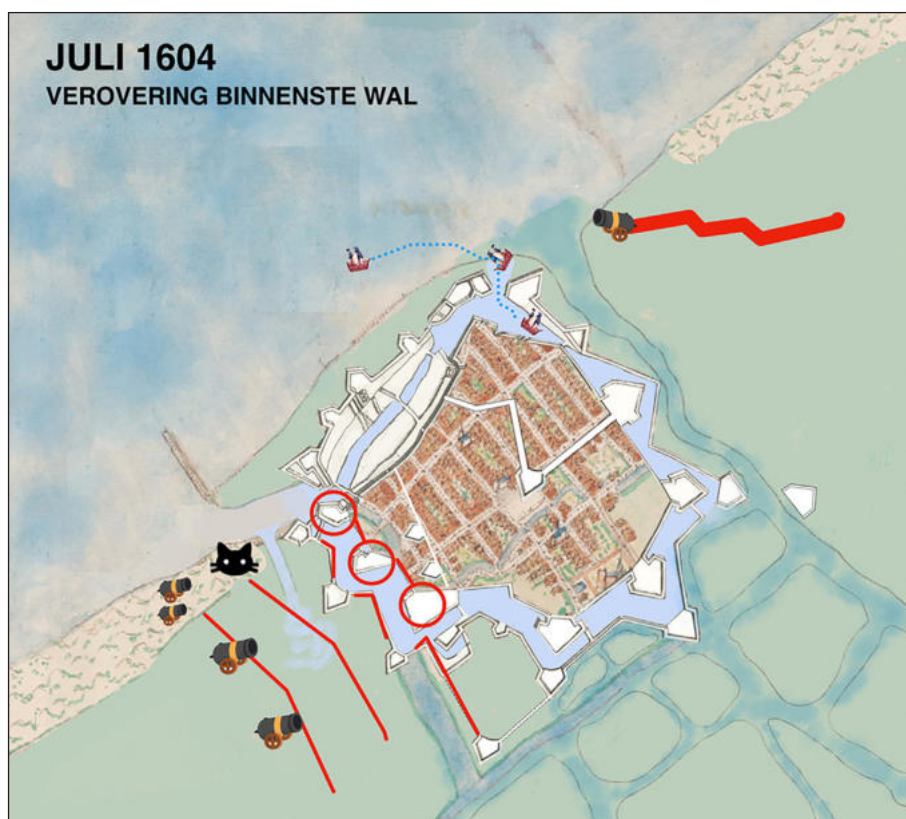
Een eerste afsnijding is de binnenste westelijke vestingwal.

Een tweede afsnijding situeerde zich ter hoogte van Hertstraat.

De derde afsnijding, ter hoogte van het huidige 'Nieuwe Helmont appartementsgebouw' met het bastion 'Nieuw Helmont'.

De vierde afsnijding, ter hoogte van de huidige Kapellestraat

De vijfde en laatste afsnijding tenslotte is het zogenaamde Nieuwe Troje.

Midden juli worden ook de Oostendse binnenste westelijke stadswallen veroverd. Sluis moet ontzet worden en opnieuw moet Spinola helpen, maar die lijdt een nederlaag bij Cadzand en Sluis geeft zich uiteindelijk dan toch over aan Maurits.

Spinola keert dan maar terug naar Oostende.

Ondertussen heeft Oostende echter de tijd gehad om het Nieuwe Troje op te richten, een laatste verdedigingswal. Een wanhoopspoging omdat men in Oostende dacht (en hoopte) dat na de val van Sluis, Maurits van Oranje de Spanjaarden in de rug zou aanvallen en zo Oostende zou helpen ontzetten. Spinola had echter een achterhoede voorzien die deze mogelijkheid vrijde.

September 1604 - Val van de Stad

Kaarten van Oostende uit de periode van het beleg tonen de ligging van het zuidelijke bastion van het Nieuwe Troje ter hoogte van de markt. En rekening houdend met het feit dat na het Beleg, wanneer ze heropgebouwd wordt, de markt ietwat verschuift naar het Noorden (richting zee) impliceert dit dat we de hoek van Het Nieuwe Troje ongeveer moeten situeren waar zich nu het Feestpaleis bevindt.

Tijdens de maand september gaat het zeer snel:

Op 15 september 1604 wordt de tweede afsnijding (ter hoogte van de Hertstraat) ingenomen.

Op 18 september 1604 wordt de oude stad, aan de overkant van de oude haven richting zee, veroverd door de Spanjaarden.

Twee dagen later, op 20 september 1604 gaf Oostende zich over. Het Nieuwe Troje (de laatste afsnijding) wordt zelfs nooit aangevallen.

Op 22 september 1604 verlaten de Geuzen eervol de stad, ze worden geen krijgsgevangenen.

Op 24 september 1604 bezoeken Albrecht en Isabella (met haar vers ondergoed aan nemen we aan) de totaal verwoeste stad.

De 4 jaar lange belegering leidt uiteindelijk wel tot de val van de stad waardoor ze weer in Spaanse handen komt, maar de prijs is bijzonder hoog, zowel in aantal slachtoffers als voor de Spaanse schatkist.

Dit heeft gevolgen voor wat er na de val van de stad gebeurt met Oostende. Dit komt aan bod in de volgende voorlaatste episode.

Buitengewone tramrijtuigen aan onze kust, 2

Andre Annys

Een tram met buizen op het dak

Er zijn in de loop der jaren tienduizenden postkaarten uitgebracht met beelden van de Belgische kust. Trams vormden blijkbaar ook een gegeerd onderwerp voor de fotografen en de uitgevers. Wij maakten dan ook dankbaar gebruik van deze beelden om onze boeken over de trams en bussen te illustreren.

Dat dat niet over een leien dakje verliep kwamen wij na een paar jaren tot onze ontzetting te weten. Een bepaalde uitgever van postkaarten richtte een schrijven aan ons om ons mee te delen dat wij, en alle auteurs van geschiedkundige werken, geen postkaarten meer mochten gebruiken om onze boeken te illustreren. De uitgeverij had de rechten overgenomen van de oorspronkelijke uitgever en eiste voortaan dat ze zouden vergoed worden. Er zijn nadien geen boeken meer door ons uitgegeven en veel heemkundige en historische werken zijn nooit verschenen. Geld is voor velen belangrijker dan kennis.

Raymond Vancraeynest zaliger, Pierre de Meyer (toenmalig voorzitter van T.T.O.-Noordzee) en ikzelf hadden ons al een paar maanden afgevraagd welke tram voorkwam op een postkaart uit de collectie van Raymond.

De postkaart met de eigenaardige tram in Westende

De bewuste postkaart is een algemeen voorkomende postkaart en aan de hand van poststempels op verschillende exemplaren stelden wij vast de kaart rond 1905 werd uitgegeven.

Toen wij de postkaart met een vergrootglas bekeken zagen wij iets heel eigenaardig. De tram bleek namelijk een soort langwerpige buizen op het dak te hebben, iets wat niet voorkwam op geen enkele tram aan de kust.

Een uitvergroting van de postkaart. Op het dak zijn horizontale buizen te zien.

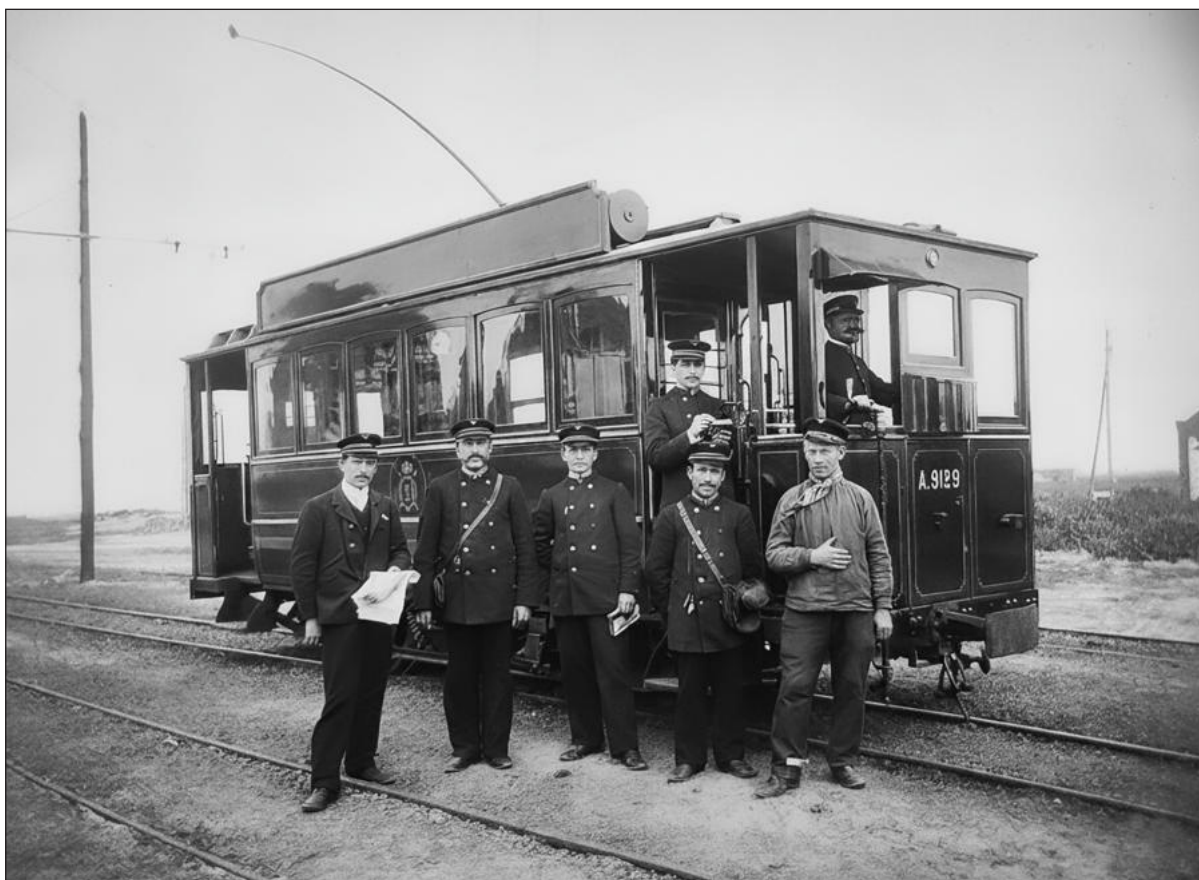
Hulp van onze collega's tramofielen uit het binnenland bleek weer nodig en we vernamen dat het moest gaan om een tram uit de reeks A.9123 - A.9131. Verschillende auteurs vermeldden dat deze rijtuigen vanaf 9 juni 1905 dienstdeden op de lijn Brussel-Kleine Hut *.

Het register van het rijdend materiaal van de N.M.V.B. plaatste deze rijtuigen wel degelijk aan de kust. Oorspronkelijk waren deze rijtuigen echter voorbestemd voor de lijnen van Charleroi waar ze in dienst zouden geweest zijn vanaf 9 juni 1905. Verwarring alom dus! Dat was een van de redenen dat veel auteurs de aanwezigheid van de trams aan de kust betwistten. Het bleek dat de waarheid, zoals bij zoveel gebeurtenissen, in het midden lag.

Pierrot Maes, collega tramconducteur en buschauffeur in Oostende, wist me op een dag te vertellen dat zijn vader in het bezit was van een grote foto waarop zijn grootvader als ontvanger naast een tram stond. Zijn vader, Maurice Maes, baatte een zeer gekend cafe uit in Mariakerke en was een graag geziene figuur. Ik nam contact op met hem en mocht de foto gaan bekijken. Groot was mijn verbazing toen ik een foto onder ogen kreeg van een motorrijtuig uit de beruchte reeks.

Omdat er een tekort heerste aan motorrijtuigen aan de kust werden vier trams van de reeks (A.9128 tot en met A.9131) ingezet op de lijn Oostende-Middelkerke-Westende. Ze deden hier dienst vanaf 9 juni 1905 tot aan het einde van dat jaar. De ongelovige thomassen waren de mond gesnoerd.

De stroomvoorziening gebeurde door een trolley waardoor we wisten dat nog de infrastructuur van de Compagnie North werd gebruikt, die in april 1905 was overgenomen door de C.F.O.B.E. (S.A. de Chemin de Fer Electrique d'Ostende-Blankenberghe et Extensions).

Het rijtuig A.9129 aan de terminus te Westende Bad. De tweede persoon van rechts is ontvanger Jules Maes. (Met dank aan Perrot en Maurice Maes)

De buizen op het dak waren de luchtcilinders die behoorden tot het remsysteem. Dat systeem werd nooit overgenomen voor de latere elektrische trams aan de kust.

De voorzijde van de rijtuigen had drie raampjes waarbij het rechtse niet afgesloten was met glas. De handrem draaide bij de bediening naar buiten toe (uit de kast van de tram) wat op de foto ook te zien is. Eveneens zichtbaar op de foto is de halfcirkelvormige constructie die uitsteekt onder het middelste raampje. Hierin draaide de hendel van de controller naar buiten toe.

Ten laatste begin 1906 werden de motorrijtuigen overgebracht naar Charleroi waar de andere wagens van de reeks al in april 1905 waren toegekomen. In 1932 bleven een aantal van de rijtuigen in dienst tot hun vermoedelijke sloop in 1932. De rijtuigen met de nummers 9127 - 9130 kwamen rond 1930 naar de groep Beide Vlaanderen van de N.M.V.B. waar ze nog dienstdeden tot in 1934 op de lijnen vanuit Destelbergen, Moeskroen en Rupelmonde.

* De lijn Brussel - Kleine Hut was in 1894 de eerste N.M.V.B.-lijn die geëlektrificeerd werd. Kleine Hut was een terminushalte die toegang bood tot het Zoniënwoud en daarom veel gebruikt werd om er op zon- en feestdagen te gaan flaneren.

Literatuur

- Dirk Eveleens Maarse, Andre Annys, Robert Boogaerts, Raymond Vancraeynest (1996). 'Het openbaar vervoer aan de Belgische Kust deel 1. Elektrische trams aan de Belgische Kust'. Uitg. TTO-Noordzee. 253 pp.
- Raymond Vancraeynest, Andre Annys, Philippe Debast (1997). "Het openbaar vervoer aan de Belgische Kust deel 2. De Oostendse stadstram' Uitg. TTO-Noordzee. 167 pp.
- Raymond Vancraeynest (1985). 'De tram maakte de kust. Geschiedenis van de kusttram 1885 - 1985'. Uitg. Raymond Vancraeynest. 231 pp.

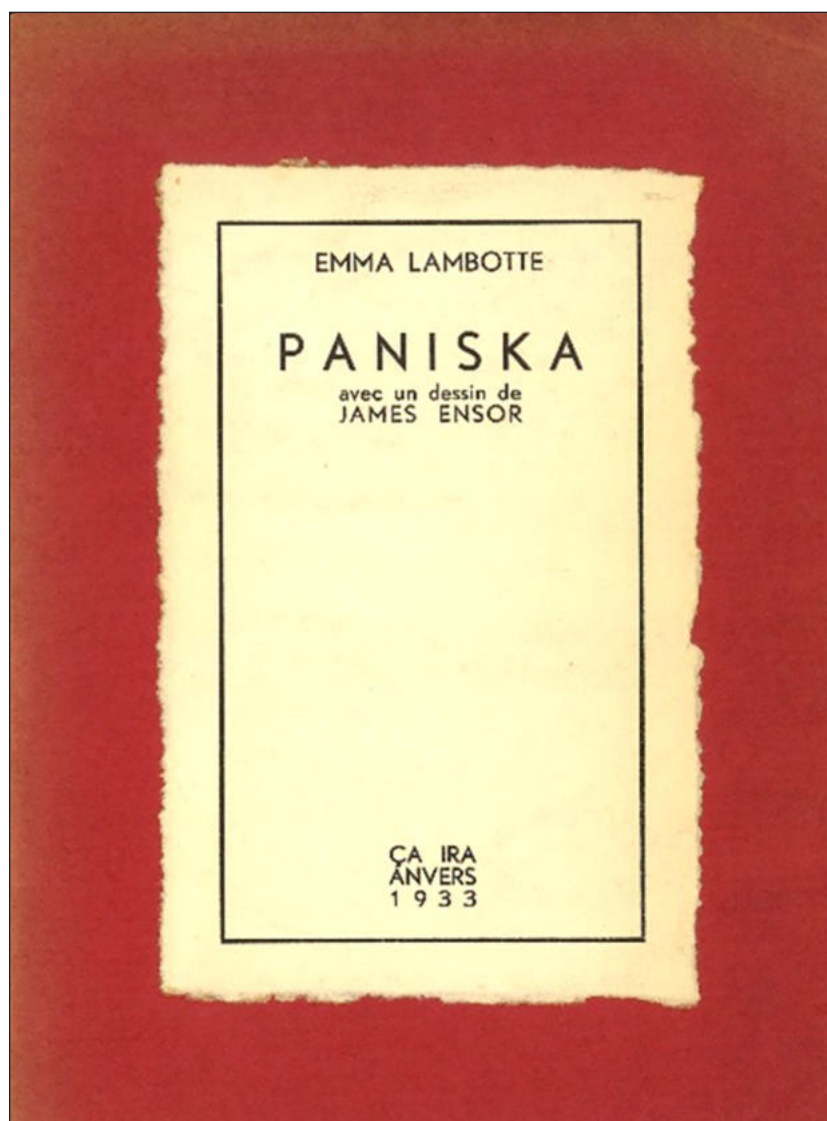
De bekendheid van James Ensor liet lang op zich wachten. In de loop van de laatste twee decennia van de negentiende eeuw kon de kunstenaar in zijn persoonlijk netwerk rekenen op een vaste kliek van vrienden, kunstmecenassen en bewonderaars. Hiertoe kon de familie Rousseau en Émile Verhaeren gerekend worden die Ensor financieel en artistiek steunden door de aankoop van geëxposeerde werken bij de avant-gardistische kunstkring Les XX, waarvan Ensor mede stichtend lid was van 1883 tot 1893.

Pas in de vroege twintigste eeuw nam de belangstelling voor zijn oeuvre toe. Schatplichtig aan deze toenemende naambekendheid was Emma Protin Lambotte (1876-1963). Via het tijdschrift 'La Plume', verbonden aan de galerij in Parijs waar Ensor zijn eerste buitenlandse solotentoonstelling hield in 1898, werd in datzelfde jaar een speciaal nummer aan Ensor gewijd. Emma Lambotte besloot na het zien van dit nummer, tijdens de zomer van 1904 Ensors atelier op te zoeken.

Ferd. Buylle, portret van Emma Lambotte, s.d., Collectie Mu.ZEE bibliotheek

Zowel op artistiek als persoonlijk vlak was zijn ontmoeting met Emma zeer betekenisvol. Hun intense vriendschap resulteerde in een uitgebreide correspondentie. Als kunstcriticus gaf ze onder het pseudoniem Emaël vaak lezingen over Ensors werk. Daarnaast was ze actief als schrijfster van romans en poëzie, waarbij Ensor voor haar een bijdrage leverde onder de vorm van een tekening in het poëziealbum 'Paniska'.

Publicatie Paniska, avec un dessin de James Ensor, Ça Ira, Anvers, 1933, James Ensor Archief, Coll. KBS, Fonds Orcona, voormalig Fonds Patrick Florizoone, in depot bij Mu.ZEE

De komst van Emma Lambotte opende heel wat opportuniteiten voor Ensors carrière. Samen met haar echtgenoot en chirurg dr. Albin Lambotte verrijkte ze haar kunstcollectie met enkele topwerken van de kunstenaar, waaronder *La Mangeuse d'huîtres* (1882, KMSKA), *L'Intrigue* (1890, KMSKA), *Le Christ apaisant la tempête* (1891, Mu.ZEE) en zelfs *Jardin d'Amour* (1888), nu in de collectie van Toyota Municipal Museum of Art in Japan. Naast haar profilering van mecenas bracht ze Ensor ook in contact met figuren als de Antwerpse François Franck, die voor de grootmeester in Antwerpen deuren opende met de oprichting van L'Art Contemporain in 1905. Via deze vereniging waar Ensor lid van was, kon hij voortaan ook rekenen op belangstelling in het buitenland, vooral in Duitsland.

Emma's bewondering voor Ensors werk kwam ook tot uiting in haar liefde voor de geschreven taal. Ter gelegenheid van de tentoonstelling *Hommage à James Ensor* in Galerie Georges Giroux in 1945, waar onder leiding van Georges Willems meer dan 150 werken werden getoond, gaf naast René Lyr en Paul Fierens ook Emma er een lezing. Op zaterdag 3 november om 17.30 uur kwamen de aanwezigen via haar discours 'Ensor intime' heel wat details te weten over Ensor tijdens WOI, Emma's eerste bezoek in zijn atelier in 1904, haar visie op Ensors werk en zelfs over een uitstap die de kunstenaar maakte met zijn nichtje Alexandra naar Esneux. Een unieke voordracht waarvan het origineel manuscript zich in het James Ensor Archief bevindt in Mu.ZEE.

James Ensor intime

Mesdames, Messieurs,
Quand on étudie l'art et le caractère de James Ensor, quand on desiré fixer sa personnalité multiple, on se sent pris de vertige tant on découvre de points à développer, de facettes brillantes à mettre en valeur. On ne sait positivement par lequel de ses aspects commencer.

Ensor rayonne de génie.

Or, le génie confine, participe à l'infini; on ne parvient jamais à en faire le tour.

Aussi, plus on détaille les dons et le fagrus du maître ostendais, plus on trouve de points de ~~voisinage~~ ^{voisinage} avec ce qu'il faudrait analyser encore.

Pour en parler d'une manière suffisante, tout au moins serait nécessaire.

Les fervents promoteurs de l'"Hommage à Ensor" l'ont bien compris, en appelant à cette tribune plusieurs conférenciers.

M. Paul Fierens, sensible et artiste, analysa l'œuvre remarquablement. M. René Lyr nous fera voir bientôt le maître et son temps. Maintenant, je vais nur parler, tout simplement, d'Ensor intime. ~~Comme~~

Comme il est impossible de séparer l'homme de son œuvre, nous prendras son atelier comme "le motif", comme l'examen de son œuvre, et atelier célèbre où il passa la plus grande partie de sa longue existence et où, à l'âge de 85 ans (on sait qu'il naquit en 1860), il reçoit encore ses amis avec sa bonne grâce coutumière.

Il m'arrivera parfois de quitter ce fil conducteur pour m'entretenir mes ~~propres~~ ^{il m'arriveront} souvenirs personnels; ~~cette conférence est donc une causerie~~ ^{à bâtons rompus}: Ensor juge par une femme.

Veuillez m'excuser si je suis parfois forcé de parler de moi et de me confier, alors, cher Auditeurs, que comme un des masques fugitifs et familiers

2026.01.24 Eerste rondleiding in het interieur van de SSPP-kerk door ingenieur-architect-expert Luc Glorieux.
Groepsfoto in de Koninginnekapel.

©Els Lenaerts

2026.02.26 Lezing met powerpoint 'Paster Pype' door Frank Goeminne in Toope.

©Dirk Beirens

02.03.2019 Bezoek van Lange Nelle aan de 'Kerk van de Heilige Konstantijn en Helena' (voormalige Sint-Godelievekerk), Goedheidstraat 9, Oostende. ©Dirk Beirens

31.03.1990 Bijscholing voor gidsen over de SSPP-kerk door ingenieur-architect Luc Glorieux met aandachtige luisteraar-toeschouwer wijlen Omer Simoens. ©Dirk Beirens

2026.02.05 Bijkomende rondleiding - voor wie op de wachtlijsten - stond in het interieur van de SSPP-kerk door ingenieur-architect-expert Luc Glorieux. Groepsfoto in de Koninginnekapel. ©Marc Loy

2026.02.12 Derde rondleiding in het interieur van de SSPP-kerk door ingenieur-architect-expert Luc Glorieux. Groepsfoto in de Koninginnekapel. ©Dirk Beirens

2026.03.05 Wandeling 1 'Oostendse vertelsels: gebakken lucht of zilte waarheid' door Dirk Beirens. Deelnemers met stempelkaart. ©Patrick Moerman

2026.03.08 Wandeling 2 Oostendse vertelsels: gebakken lucht of zilte waarheid' door Dirk Beirens. ©Els Lenaerts

UIT LUCIENS PUBLIBOEKJE 13: KAPELLESTRAAT, 2

RADIO DM
VERZAMELD DOOR
DE MEESTER
35, Rue de la chapelle
TEL. 461
OSTENDE
LUSTERIE

ASPIRATEURS - CIREUSES
à partir de 750 Fr. en 52 francs par mois

REFRIGERATEURS - H.M.V.
à partir de 2950 Fr. en 150 francs par mois

Koop uw Radiotoestel
≈ N. S. F. Aristona ≈
J. DECONINCK
GEDIPLOMEERD RADIO-TECHNICUS
87, KAPELLESTRAAT, 87 OOSTENDE

Voor zelfbouw, verbouw en depannage : voor alle herstellingen van radiotoestellen wendt U in volle vertrouwen tot bovengenoemd adres.

CADEAUX
COUTELLERIE FINE - ORFÈVRERIE
Grand choix de Couverts et de Couteaux de Table
Articles pour Fumeurs
Articles pour Chiens
Fantaisies

Maison DE HAENE
68, rue de la Chapelle
OSTENDE

Fantaisieartikelen
Messenhandel en Zilverwerk
Grote keus tafel-vorken, lepels en messen
Benodigheden voor Rokers
Benodigheden voor Honden

GESCHENKEN

AU MERVEILLEUX
Juweelen, Fantaisieartikelen
Fijne Lederartikelen
Specialiteit v. Rouwartikelen
Huis Paul MEYER
Kapellestraat, 17, Oostende.

Grands Magasins de Nouveautés
Téléphone 113

Au Louvre
MAISON
Breemersch-Humblot
Coin des Rues de la Chapelle
et des Sœurs Blanches, 16 **OSTENDE**

Confections pour Hommes & Enfants
Nouveautés - Chemiserie - Modes - Spécialité de Corsets
Bonneterie fantaisie - Maillots & Pyjamas plage
Imperméables - Gabardines, etc.

LE ROI DES BAS
101, Rue de la Chapelle, 101
OSTENDE

De grootste keus van
Brillen,
Barometers en Verrekijkers
ALLE HERSTELLINGEN
Lunetterie Belge
84, Kapellestraat (rechtover de Kinema Caméo)

VOOR UWE **KACHELS** WENDT U TOT
VALCKE GEBROEDERS
KAPELLESTRAAT OOSTENDE

Verbazende
Regelmatigheid

Zeer groote
Bezuiniging

Depothouder der vermaarde **VULHAARDEN**
TAMINES

Electricité A. Servais

26e Rue de la Chapelle

OSTENDE

Grand choix de Lustres et de Lampes

INSTALLATIONS COMPLETES

Prix Modérés

Hautes Références

De bekende
Thé-room * Restaurant * Brasserie

AU PINGOUIN

geeft op aanvraag van haar klienteel elke zaterdag
en zondag :

KAPELLESTRAAT, 15
THE-DANSANT te 15.30 uur
en
SOIREE-DANSANT te 20.30 uur

Hammondorgel en orkest
(leiding Martin Van Beers)

Op 24 december REVEILLON
vanaf 20.30 uur

Prachtige dansvloer — Consumpties vanaf 6 F.
(1736)

ARONDE
SIMCA

Garage
AUTO HALL

PRIJS SLECHTS :
79.500 FR.
VERWARMING
INBEGREPEN

Kapellestraat, 80

Telefoon 74520

OOSTENDE

GRANDS MAGASINS

A L'INNOVATION DE BRUKELLES

57, Rue de la Chapelle, OSTENDE

MAISON VENDANT LE MEILLEUR MARCHÉ DE TOUTE LA BELGIQUE.

Soieries
Lainages
Indiennes
Lingerie
Dentelles
Rubans
Ouvrages
Bonneterie
Golf
Maroquinerie
Parfumerie
Robes
Articles de Bain
Chaussures
de Plage

Nous justifions notre
titre par un souci
constant de création
dans le domaine de
la Nouveauté.

HORLOGERIE SUIZA

KAPELLESTRAAT, 22, OOSTENDE
Opgelet ! Bij aankoop vanaf 1.000,— fr een koekoek als geschenk !
OFFICIEEL HOOFDVERDELER DER ZWITSERSE UURWERKEN
« VERDAL »

De grootste keus Westminsters : Junghaus, Kienzle, Vedette, Hermle
Gemakkelijke betalingsvoorwaarden voor kredietverkoop.

Voor uwe VERREKIJKERS,
BAROMETERS en BRILGLAZEN

wendt U tot de

Lunetterie Belge

Kapellestraat 84 (dicht bij de brug) Oostende

:- Alle Vermakingen worden er uitgevoerd. :-

Tél. 534 PLOMBERIE SANITAIRE Tél. 534
DISTRIBUTION D'EAU CHAUDE PAR LA
CUISINIÈRE

"Système breveté garanti de son bon fonctionnement.,
- CHAUFFAGE CENTRAL -

Maison Jacques Maerschalk

81, Rue de la Chapelle - OSTENDE

Nombreuses Références

Prix Modérés

De meeste advertenties op deze bladzijde komen uit de collectie van de Koninklijke Oostendse Heem- en
Geschiedkundige Kring De Plate.

Charlotte Mutsaers laatste roman 'Moet dwalen' beleeft Vlaamse première in Oostende

Marc Loy

't Leeshuis op de Groentemarkt in Oostende zat op vrijdag 23 januari 2026 afgeladen vol bij de boekpresentatie van Charlotte Mutsaers' nieuwste roman 'Moet dwalen'. Zij werd er geïnterviewd door auteur Lara Taveirne.

Eerder werd haar oeuvre al bekroond met onder andere de Constantijn Huygens-prijs en P.C. Hooftprijs. Charlotte Mutsaers (83) schrijft romans, beeldverhalen essays en poëzie. Vroeger verschenen al: 'Rachels rokje', 'Paardejam', 'Zeepijn', 'Harnas van Hansaplast' en 'Koetsier Herfst' waarvan het verhaal zich ook deels in Oostende afspeelt.

'Moet dwalen' is meteen de jongste roman van de Nederlandse schrijver en beeldend kunstenaar die in Amsterdam woont maar ook vaak in Oostende vertoeft. Daar heeft ze een tweede verblijf waar ze al decennialang geregeld neerstrijkt. Vroeger ook vaak met haar man, de schrijver Jan Fontijn die begin 2022 overleed. En altijd met haar hond waar ze helaas begin dit jaar ook afscheid moest van nemen.

'Moet dwalen' vertelt over de hoofdfiguur Isi die samen met zijn veel jongere partner Fleur tijdens een lange tocht in de Franse regio Franche-Comté verdwaalt. Isi wordt er verliefd op de rivier Daubs. In deze nieuwe, langverwachte roman van Charlotte Mutsaers is liefde hoop, en wordt verdwalen weer de kunst die het ooit geweest is, zo leert ons de flaptekst.

Naar eigen zeggen was het Lara Taveirnes allereerste interview dat ze afnam. Maar niets liet dat uitschijnen: ze deed het gevat, met branie en aanstekelijk enthousiast. Ook Mutsaers prees de interviewer nadien voor het meest aangename, goed voorbereide interview dat ze mocht meemaken over haar nieuwe boek.

Tijdens de babbel haalde Charlotte nog de herinneringen op aan haar onderburen van de ondertusse verdwenen schelpenwinkel op de Groentemarkt en verklaarde ze ook haar liefde voor het Oostendse dialect: "Uit puur genot lees ik soms bladzijden lang in het Oostendse woordenboek van Roland Desnerck." Meteen verklaarde ze '**stroatenaoajer**' (spookfiguur die 's avonds de straten toenaait als de kinderen te laat buiten spelen) als haar favoriete Oostendse woord. 'Moet dwalen' is uitgegeven bij Prometheus en kost 24,99 euro.

Links Charlotte Mutsaers wordt over haar recente roman geïnterviewd door schrijfster Lara Taveirne
© Marc Loy

MAQUETTES

HISTORISCHE / LEGENDARISCHE
OOSTENDSE GEBOUWEN in opdracht

VOOR ALLE INLICHTINGEN

Pierre Claes

Prins Boudewijnstraat 3 / 8400 Oostende

0475.84 52 70

info@keldervogels.be

Van Iseghemlaan 108
Oostende

Info@azuriet.be
059/51 49 51
www.azuriet.be

Waar mijn stappen vertragen en het verleden mij aanspreekt

Het was een warme juninamiddag in 2022 toen ik het oude kerkhof binnentrad. De zon legde haar gloed over verweerde grafstenen en monumenten, en de stilte leek uit de aarde zelf op te stijgen. Alleen het gedempte ritme van mijn voetstappen doorbrak de rust die als een dunne sluier over de omgeving lag.

Zoals steeds liep ik naar het graf van Paster Pype — een plaats die mij tot nadenken stemt en waar ik, door mijn vroegere aanwezigheid hier, een stille verbondenheid ervaar. Daar trof mij het onverwachte: het bronzen kruisbeeld op de deksteen was verdwenen. Slechts het lege omhulsel bleef achter, met sporen van een zorgvuldige verwijdering. Ik bleef staan, getroffen door de leegte die zich voor mij opende en daar niet hoorde te zijn.

Terugblikkend besef ik dat dit verlies mij tot herhaalde wandelingen door deze rustakker heeft aangezet. Zo verdiepte zich mijn band met de plek, en kregen mijn tochten langs verstilde paden een nieuwe dimensie. In het fluisteren van de westenwind langs de silhouetten van de graven meen ik een eerbetoon te horen aan allen die hier rusten: vissers, ambachtslieden, handelaars — mensen wier toewijding en vakmanschap de ziel van deze stad aan zee hebben gesmeed en haar herinnering blijven vormen.

Foto rechts: omlijsting waaruit het bronzen kruisbeeld zorgvuldig werd verwijderd*¹

De zeldzame bloem van erkenning ontluikt op het graf

Paster Pype overleed op 3 juni 1926. Pas anderhalf jaar later verrees op zijn graf een monument: een tastbare herinnering aan zijn leven en werk. De totstandkoming verliep moeizaam; het bijeenbrengen van voldoende middelen zorgde voor aanzienlijke vertraging. Uiteindelijk kon een waardig gedenkteken worden geplaatst. Of zo'n lange tussenperiode destijds gebruikelijk was, blijft onduidelijk. Vast staat dat monumentale graftekens, binnen de gegoede burgerij, vaak jaren na de begrafenis voltooid werden — niet alleen door de hoge kosten, maar ook door de zorgvuldige realisatie van het ontwerp, het transport en de plaatsing van het monument.

De herinnering aan Pype bleef intussen levendig aanwezig binnen de vissersgemeenschap en de bredere Oostendse bevolking. Dat kwam tot uiting op 30 oktober 1927, toen gelovigen samenstroomden in de decanale Sint-Petrus-en-Pauluskerk voor een plechtige eucharistieviering. Deze dienst bood ruimte voor bezinning en fungeerde tegelijk als gezamenlijke hulde. Tijdens een speciale collecte konden de aanwezigen hun waardering concreet uitdrukken. De opbrengst was bestemd voor de voltooiing van het grafmonument — een blijvend symbool van de geestelijke zorg en toewijding die Paster Pype zijn gemeenschap had geschonken en die ook na zijn overlijden voortleefde.

Op Allerheiligen, twee dagen later, kreeg deze erkenning een zichtbare gestalte. Het Vrije Vissersgilde 't Zal Wel Gaan verzamelde zich in zijn lokaal in de Sint-Franciscusstraat en vertrok vandaar in plechtige optocht naar het oude kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg.*2 Voorop wapperde het gildevaandel, gevolgd door een indrukwekkende stoet vissers en hun echtgenotes. Daarachter marcheerde de harmonie Kustvrienden, wier muziek de processie een warme, gedragen klank meegaf. Ook leden van de filantropische kring De Lustige Zigomars, de Katholieke Volksbond en een groep leerlingen — zowel van de Vrije Visserijschool als van het Onze-Lieve-Vrouwecollege — sloten zich aan. Zo groeide de optocht uit tot een indrukwekkende uiting van gemeenschapszin, gedragen door dankbaarheid.

Dat de herdenking op Allerheiligen plaatsvond, was geen toevallige samenloop maar een bewust gekozen moment. Op een dag die in het teken stond van herinnering en verbondenheid bevestigde de Oostendse gemeenschap haar waardering voor Paster Pype. Zijn toewijding aan de vissers had mensen samengebracht — niet alleen tijdens zijn leven, maar ook in de manier waarop zijn nalatenschap werd gekoesterd.

Bij de begraafplaats aangekomen, klonken de eerste tonen van een ingetogen treurmars, die de stilte daar doorbrak met muziek vol bezinning. Terwijl de stoet de ingang naderde, bleek het kerkhof moeilijk te betreden: een dichte menigte had zich voor en achter de poort verzameld, allen gedreven door dezelfde intentie — een laatste hulde brengen. Ondanks de gestage regen, die de bijeenkomst in een zachte waas hulde, bood deze dag een moment van samenkomst en reflectie. Langzaam trok de menigte langs de kronkelende paden van de begraafplaats, over hoofdwegen en smalle zijpaden. Stap voor stap bereikte de stoet het graf, waar zich een ceremoniële opstelling*3 vormde. Familieleden en vooraanstaande figuren namen hun plaats in en gaven subtiel richting aan het verloop. Hun aanwezigheid bepaalde wie naar voren trad en verleende de plechtigheid een natuurlijke ordening.

Nahet Credo, gezongen door een koor van alle aanwezige leerlingen en begeleid door de harmonie Kustvrienden, volgde de inzegening van het monument. Deken Achilles Camerlynck leidde deze plechtigheid. Daarna trad minister Hendrik Baels*4 naar voren. Zijn statige verschijning op het bescheiden podium trok meteen de aandacht van de ingetogen menigte. Geëmotioneerd sprak de pas benoemde minister van Landbouw en Visserij over Paster Pype. Zijn woorden, doordrongen van bewogenheid en eerbied, getuigden van diep respect.

De foto toont het moment waarop Hendrik Baels (zie cirkel), destijds pas benoemd tot minister van Landbouw en Visserij, een toespraak hield na de inzegening van het grafmonument. Linksonder naast Baels staat deken Achilles Camerlynck (zie pijl). Rechtsboven zien we de semiautomatische dirigent (zie pijl) van de liefdadigheidskring «De Lustige Zigomars».

Herkomst van de foto: ignota originem.

Na de toespraak viel een ingehouden stilte — een moment waarin iedereen de betekenis van de bijeenkomst leek te voelen. Sommige vissersvrouwen lieten hun tranen de vrije loop, terwijl mannen hun emoties onderdrukten, zoals destijds gebruikelijk was. Men zegt dat ware goedheid zich toont op het juiste ogenblik. Dat bleek toen Albert Christiaens plots uit de groep visserskinderen naar voren trad: een mollig jongetje met guitige trekken, zoals *De Zeewacht* hem beschreef. Vastberaden en met heldere stem sprak hij namens zijn medeleerlingen en oud-leerlingen van de Vrije Visserijschool. Zijn eenvoudige woorden drukten hun dankbaarheid uit en raakten de menigte diep.

Na deze voordracht brachten de leerlingen van de school van de Broeders van Liefde, samen met het Volksbondkoor, een aangrijpende vertolking van *O, Cor Jésus*. Vervolgens nam priester Ernest Jansen, Aalmoezenier van de Arbeid, het woord. In bedachtzame toon bad hij vijf Onze Vaders voor de zielenrust van Paster Pype.

De inzegening van het grafmonument werd afgesloten met een indrukwekkende bloemenhulde. Honderden witte chrysanten bedekten het monument, geschonken door onder meer de plaatselijke overheid, het Ministerie van Landbouw en Visserij, het Zeewezen, de Vrije Visserijschool en de liefdadigheidskring De Lustige Zigomars. Deze bloemenzee vormde een sobere maar indrukwekkende getuigenis van respect en waardering voor de geliefde Paster Pype. En zo bleef het graf die dag een stille plaats van pelgrimage, waar men eer betuigde aan de 'Vader der Vissers'.

Over het gejatte bronzen kruisbeeld

Hierboven staat een ansichtkaart die destijds te koop werd aangeboden om bij te dragen aan de financiering van het grafmonument van Paster Pype.^{*6} Op de afbeelding is het smeedijzeren hekwerk rond het monument duidelijk zichtbaar. Bij de restauratie van het grafmonument in 1962, onder impuls van het 'Herdenkingscomité Pater Pype', verdween dit hekwerk.

Opmerkelijk is dat het vandaag gestolen bronzen kruisteken pas een jaar na de inwijding van het grafmonument werd geplaatst. De Zeewacht meldde op 10 november 1928 dat op Allerheiligen, precies één jaar na de plechtige wijding, alsnog een bronzen kruis op het graf werd aangebracht. Zo kreeg dit uitgesproken teken van christelijk geloof en erkenning, dat de kilte van de dekplaat doorbrak, pas tweeënhalve jaar na Pype's overlijden zijn plaats op het monument. Dat het kruis pas zo laat werd aangebracht, benadrukt hoezeer de gemeenschap het grafmonument als een levend symbool bleef beschouwen, dat gaandeweg zijn definitieve vorm kreeg.

Ook deze plechtige plaatsing van het kruis werd gemarkeerd door een processie die vertrok vanuit het vissersgilde 't Zal wel Gaan in de Sint-Franciscusstraat. Voorop marcheerden de vissers, hun vaandel fier geheven; achter hen volgden de sympathisanten. In ingetogen waardigheid trok de stoet naar het oude kerkhof, waar visserskinderen het bronzen kruisbeeld met zorg en toewijding op Pype's graf legden.

Het hoogtepunt van de plechtigheid was de toespraak van Ernest Jansen, kloosterling, Aalmoezenier van de Arbeid en opvolger van Pype. In zijn hulde schetste hij diens levenswerk: de toewijding aan de vissersgemeenschap, de onbaatzuchtige inzet en de zelfopoffering die uiteindelijk zijn gezondheid ondermijnde — iets wat Pype zelfs slechts als bijkomstig beschouwde. Jansen verwoordde het in de plechtig-retorische stijl van zijn tijd: *Afgezwoged en afgetobd door zijn levenstaak zocht hij enkele dagen verpozing in Lourdes, het genadeoord. Het was geen belofte die hem daarheen voerde; daar beval hij in gebed zijn werken, zijn vrienden en — vooral — zijn vissers aan de Hemelse Moeder. Kort daarop richtte hij, als een onverschrokken zeevaarder, voorgelicht door de Sterre der Zee, zijn steven naar de hemelse Haven, waar hij veilig aanlandde.* Met deze gedenkwaardige woorden werd Pype's nalatenschap geëerd en werden de aanwezigen uitgenodigd tot gebed voor de zielenrust van de 'Vader der Vissers'. Daarna legde de heer Lefèvre, bijzondere secretaris van minister Hendrik Baels, namens de minister een bloemenkrans neer. Zo kreeg de herdenking zowel een religieus als een officieel karakter.

Waarom een aanvullend kruisbeeld - noodzaak of overtuiging?

Dat het bronzen kruisteken pas een jaar na de inwijding van het grafmonument werd geplaatst, roept vanzelf vragen op. Was het oorspronkelijk voorzien in het ontwerp, maar vertraagd door praktische of financiële obstakels? Hoe verhoudt deze toevoeging zich tot het concept van het monument? Mogelijk week deze toevoeging af van de oorspronkelijke visie van de ontwerper, die het kleine kruisje bovenop de tombe — het symbolische hart van het graf — als enige christelijke verwijzing had bedoeld. Toch lijkt het onwaarschijnlijk dat een geestelijke als Paster Pype, wiens leven volledig in het teken stond van religieuze en sociale inzet*7, met niet meer dan een bescheiden markering zou worden herdacht. Dat kan geleid hebben tot de wens om een krachtiger symbool van christelijke devotie toe te voegen. Het is aannemelijk dat de ontwerper vooral de nadruk wilde leggen op Pype's sociale werk. Het bronzen kruisteken kan dan worden gezien als een latere aanvulling, geïnspireerd door de diepgewortelde overtuiging van priester-kloosterling Ernest Jansen, Aalmoezenier van de Arbeid. Het was dus meer dan een esthetische toevoeging. Het kruisbeeld markeerde een verschuiving van een monument dat vooral Pype's sociale inzet benadrukte naar een gedenkteken waarin ook zijn religieuze overtuiging krachtig werd verankerd. Die gedachte wordt versterkt door de spreuk *In Hoc Signo Vincas* — “In dit teken zult gij overwinnen.” Het apostolaat, de verkondiging van het christelijk geloof en de bevordering van een leven gewijd aan onderwijs en gebed vormden immers een wezenlijk onderdeel van de missie van de Aalmoezeniers van de Arbeid*8, de congregatie die Pype's werk voortzetten.

De plaatsing van het bronzen kruisteken op donderdag 1 november 1928 was veel meer dan een symbolische handeling. Zewerde een krachtig signaal binnende vissersgemeenschap, een bevestiging van het geloof in Christus en de Kerk. Die gedachte werd treffend verwoord in de toespraak van priester-kloosterling Jansen op die dag:

Op deze graftombe hebben wij heden neergelegd een bronzen kruisbeeld. Een kruis — het grote symbool van edelmoedigheid, zelfopoffering en liefde. Immers, er bestaat geen grotere liefde dan het geven van zijn leven voor zijn vrienden. Dit voorbeeld van de Heer heeft paster Pype zijn leven lang gevolgd: hij heeft zijn tijd, zijn werk, zijn leven gegeven voor zijn vrienden, zijn vissers. En waarom? Om hen dicht bij Christus te brengen, om hen allen voor Christus te winnen. Dit was zijn grote zorg; daarin lag het doel van zijn priesterleven.

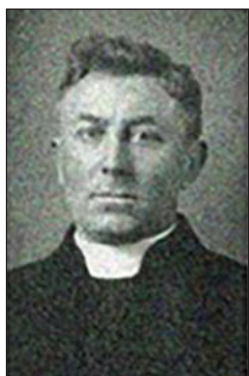
Vakmanschap en toewijding voor een priesterlijk gedenkteken

Het grafmonument van Paster Pype, opgericht in 1927, is meer dan een bouwwerk waarin religieuze betekenis en sociale erfenis samenkomen. Het vormt zowel een materiële herinnering aan zijn persoon als een getuigenis van het vakmanschap van de steenhouwers en bronsgieters van die tijd.

Het monument sluit aan bij een evolutie naar meer sobere en ingetogen vormen. De keuze voor blauwe hardsteen, de strakke geometrie van de tombe en de ornamentale elementen weerspiegelen een nieuwe esthetiek waarin eenvoud en waardigheid primeren boven monumentale grandeur. Toch doorbreekt de opvallende overvloed aan bronzen ornamentiek deze soberheid — een bewuste keuze die de uitzonderlijke verering en blijvende nalatenschap van Paster Pype benadrukt. Het monument past in de bredere tendens van het interbellum, waarin funeraire kunst zich meer richtte op persoonlijke herinnering en symbolische helderheid dan op architecturale pronkzucht.

In de jaren 1920 manifesteerde zich inderdaad een duidelijke verschuiving naar een meer sobere en gesti-

leerde esthetiek. De combinatie van een stèle op een zerk werd de dominante grafvorm, waarbij de nadruk verschoof van monumentaliteit naar ingetogen symboliek. Deze ontwikkeling weerspiegelde bredere culturele en artistieke tendensen van het interbellum, waarin eenvoud en functionaliteit steeds meer de voorkeur kregen boven exuberante ornamentiek. Het grafteken van Paster Pype moet binnen die overgangperiode worden geplaatst, ingebed in een tijdsgeest die soberheid en vereenvoudiging als nieuwe norm stelde.

Ernest Jansen (1872–1929), priester-kloosterling en medestichter van de Congregatie der Aalmoezeniers van de Arbeid. Als vertrouweling van Theophiel Reyn, de algemeen overste, gaf hij concreet vorm aan het katholieke arbeidersapostolaat, eerst in Virton en later in Antwerpen. Hij verwierf aanzien als redenaar, onderwijzer en sociaal werker, en werd na het overlijden van Paster Pype diens opvolger en bezieler van de visserij- en onderwijswerking*5.

Een Spiegel van Stijl en Ambacht

Om de stijl van het monument correct te duiden — en giswerk te vermijden — is het raadzaam een beroep te doen op deskundigen. Kunsthistoricus Norbert Hostyn omschrijft het gedenkteken helder en rechttoe-rechtaan: *De stijl is Art Deco. De bronzen ornamenten — het portret, het tafereel en het kruis — zijn realistisch uitgevoerd. Het geheel vormt een eclectische mix waarin verschillende stijlelementen harmonieus samenkomen.*

Wat dit monument bovendien onderscheidt, is zijn monocausale karakter: het werd opgericht met één doel, de herinnering aan Paster Pype levendig houden. Het gedenkteken bestaat uitsluitend ter ere van zijn leven en nalatenschap als aalmoezenier en “vader der vissers”. Het weekblad *De Zeewacht* verwoordde dit treffend: *“En zo is de nagedachtenis van ‘de grote vissersvriend’, die al gegriift was in de herten, nu ook door brons vereeuwigd.”*

Over de ontwerpers van het grafmonument is weinig gedocumenteerde informatie beschikbaar. Het werk werd gerealiseerd door zogenaamde “incidentele kunstenaars”: ambachtslieden die kunst niet op regelmatige basis creëerden, maar werkten in functie van een concreet project of specifieke opdracht. Zulke makers blijven vaak buiten de kunsthistorische canon en verdwijnen daarvoor sneller in de vergetelheid, hoewel hun bijdrage aan het materiële erfgoed onmiskenbaar is.

Het categoriseren van een grafmonument binnen een stijltype is zelden eenvoudig. Het gedenkteken van Paster Pype weerspiegelt eerder de technische benadering en pragmatische visie van de ambachtslieden die het ontwierpen en uitvoerden dan de invloed van architecten of beeldhouwers die bewust aansluiting zochten bij artistieke stromingen. Niettemin behoudt het monument het kenmerkende funeraire concept van de jaren tussen beide wereldoorlogen: een traditionele vlakke zerk met een rechtopstaande stèle. Deze stèle — een verticale grafplaat — draagt doorgaans een epitaaf, vergezeld van symbolische ornamenten zoals portretmedaillons, kransen en bas-reliëfs. Bij Pype wordt de stèle gekenmerkt door een horizontale lijnstructuur die het front in afwisselende lagen verdeelt. Bovenaan verschijnt een trapsgewijze verbreding, waarin de warme kleur van het decoratieve brons met de beeltenis van Pype een esthetische bekroning vormt.

Ook de zerk, die vaak een stenen doodkist of sarcofaag symboliseert, benadrukt de uitgesproken horizontaliteit van het ontwerp. Architecturaal sluit dit grafteken nauw aan bij de vormtaal van het interbellum, een periode waarin functionele en gestileerde ontwerpen binnen de funeraire kunst aan invloed wonden. Volgens Norbert Hostyn treedt in dit monument vooral de Art Deco naar voren. Gezien de bronzen ornamenten — die de werkelijkheid op een objectieve, getrouwe wijze weergeven — laat het grafteken zich het best omschrijven als een eclectische synthese: een harmonieus geheel waarin elementen uit de

Art Deco, realistische funeraire beeldhouwkunst en traditionele monumentale architectuur samenkomen.

Hoewel de stilistische kenmerken van het monument nu duidelijk zijn, blijft de vraag wie precies verantwoordelijk was voor het ontwerp en de uitvoering. Zoals in andere perioden ontstonden ook in deze tussenoorlogse jaren funeraire gedenktekens doorgaans uit samenwerking tussen ontwerpers en steenhouwersateliers, waarbij individuele bijdragen zelden expliciet werden vastgelegd. Toch laten krantenknipsels en archiefsporen toe de belangrijkste betrokkenen te identificeren. In het geval van Pype wordt bovendien zichtbaar hoe technische expertise en artistieke gevoeligheid samenkwamen met de pedagogische achtergrond van de ontwerpers.

Wie zijn de ontwerpers en wie heeft wat gemaakt ?

Het concept van Vanderschaeghe

Het grafmonument van Paster Pype kwam tot stand dankzij de samenwerking van verschillende ontwerpers en uitvoerders. Het concept werd ontwikkeld door de Bruggeling Josephus (Jos) Vanderschaeghe, leraar bouwkunde aan de dagvakschool in de Stuiverstraat, het latere Vrij Technisch Instituut*⁹. Deze school, geopend in 1923 op initiatief van de Christelijke Metaalwerkersbond, breidde in 1927 uit met een afdeling bouwkunde — net het jaar waarin het monument tot stand kwam.

Vanderschaeghe's bijdrage beperkte zich niet tot het technische ontwerp. Hij integreerde bewust symbolische elementen en gaf het gedenkteken een architecturale structuur waarin de bronzen ornamenten van Frans Bulckens — het portret, het reliëf en aanvankelijk ook het kruisje bovenaan — niet louter decoratief waren, maar een wezenlijke plaats kregen in de herinneringsfunctie.

Josephus Edmundus Vanderschaeghe werd geboren in Brugge op 8 maart 1897 en huwde met Julia Maria De Vos, geboren in Izegem op 10 juli 1902. Het echtpaar vestigde zich in Oostende en werd op 14 september 1923 ingeschreven in de bevolkingsregisters — twee dagen vóór de officiële opening van het Vrij Technisch Instituut. Hun woonst bevond zich in de Euphrosina Beernaertstraat 98, waar het koppel Vanderschaeghe–De Vos neerstreek bij de start van zijn loopbaan als leraar bouwkunde aan de nieuwe vakschool in de Stuiverstraat.

Voor 1936 verliet hij Oostende om les te gaan geven aan het VTI van Izegem, waarmee hij zijn pedagogische en technische expertise verder in dienst stelde van het katholieke onderwijsnetwerk.

Het brons van Bulckens

Het bronzen portretmedaillon van Paster Pype, dat een treffende gelijkenis vertoont, is bijzonder expressief en ontroerend. Het bas-reliëf, waarop schepen als de Zinnia, Aviso, Ville d'Anvers en een vissersloep zijn afgebeeld, getuigt van vakmanschap en artistieke finesse. Dit brons werd vervaardigd door Frans Bulckens, meester-bronsgieter en leraar aan het Antwerpse Technicum van de Aalmoezeniers van de Arbeid. Zijn werk verleent het monument een realistische precisie en een tastbare emotionele kracht. Opmerkelijk is dat de inscriptie "Aan Pastor Pype, Vader der Visschers, 1854–1926" niet meer uit de originele bronzen letters bestaat; vermoedelijk zijn deze vervangen bij de restauratie van 1962, of al eerder na verdwijning. Mogelijk werd ook het smeedijzeren hekwerk rond het monument — dat bij dezelfde restauratie verdween — in zijn atelier vervaardigd, al ontbreekt hiervoor sluitend archiefbewijs.

Dat een Antwerpse kunstenaar voor het bronzen werk werd aangesteld, kan worden verklaard door zijn professionele connectie met Ernest Jansen, opvolger van Pype. Jansen speelde een centrale rol in de overname van de Sint-Andreas Vrije Visscherijschool en was eerder betrokken bij de oprichting van de École d'Arts et Métiers in Virton, waar hij na de restauratie van een oude hoogoven de basis legde voor een vakschool. Ook het Technicum in Antwerpen, met opleidingen variërend van metaalbewerking tot diamantbewerking, kwam onder zijn impuls tot stand.

Het gestolen bronzen kruisbeeld van Pype's graf is eveneens van Bulckens' hand, waarmee zijn bijdrage aan het monument nog nadrukkelijker wordt. Dit later aangebrachte kruisbeeld was bewust bedoeld om het aanvankelijk sociale karakter van het monument te verdiepen tot een explicieter religieus symbool.

Over de persoonlijkheid en achtergrond van Frans Bulckens blijft het archief grotendeels zwijgen. De vermelding "Bulckens, professeur à l'école professionnelle des Aumôniers du Travail à Anvers" bevestigt zijn rol als leraar aan het Technicum, maar verdere biografische gegevens ontbreken. Een navraag bij de congregatie van de Aalmoezeniers van de Arbeid leverde geen afdoend antwoord op. Patrick De Maesschalck, secretaris van Familiekunde Vlaanderen, regio Kempen, meldde wel dat de naam Bulckens frequent voorkomt — ook in combinatie met de voornaam — maar dat de link met het Antwerpse Technicum niet kan worden weerlegd. Zo blijft Bulckens enigszins in de schaduw van zijn werk: een ambachtsman wiens bronzen ornamenten de herinnering aan Pype tastbaar verankeren, terwijl zijn persoonlijke levensverhaal grotendeels verborgen blijft.

Het steenwerk van Cornelis

De uitvoering werd toevertrouwd aan het Oostendse steenhouwersbedrijf Cornelis, gevestigd aan de Alfons Pieterslaan 26 — op de plaats waar zich vandaag een Aldi-winkel bevindt. Het monument werd vervaardigd uit blauwe hardsteen, een duurzame en in die periode veelgebruikte steensoort voor funeraire monumenten. Het bedrijf stond onder leiding van Pierre Cornelis, gemeenteraadslid voor de Katholieke Unie, een mandaat dat hij bekleedde van 1912 tot aan zijn overlijden op 30 december 1926. Cornelis was dan ook nauw betrokken bij de oprichting van het grafmonument van Paster Pype. Hoewel sluitend bewijs ontbreekt, is het aannemelijk dat zijn overlijden heeft bijgedragen tot de vertraging van het oprichtingsproces. Zeker is dat de financiering moeizaam verliep en dat de omstandigheden rond de totstandkoming slechts fragmentarisch gedocumenteerd zijn.

Pierre Jacques Cornelis werd geboren in Oostende op 6 augustus 1868 en overleed op donderdag 30 december 1926, op 58-jarige leeftijd. Hij was gehuwd met Pauline Florina Crépin, afkomstig uit Roubaix. Aangezien hun huwelijk niet in de Oostendse registers voorkomt, is het aannemelijk dat de plechtigheid in Roubaix heeft plaatsgevonden, de woonplaats van de bruid. In *L'Echo d'Ostende* van dinsdag 10 mei 1898 vinden we wel de huwelijksaankondiging terug, die inging op 8 mei 1898. Voor de toenmalige katholieke partij, waar Cornelis als ondervoorzitter een prominente rol speelde, betekende zijn overlijden een zware tegenslag. Men sprak zelfs van een onherstelbaar verlies: Cornelis gold als een wijs en bedachtzaam man, die zich met raad en daad inzette voor het geloof en de katholieke grondbeginselen. Zijn overlijden bracht onrust binnen de partij, en de geplande eindejaarsfeesten van 31 december en 3 januari werden voor onbepaalde tijd uitgesteld.

Als gemeenteraadslid stond Cornelis bekend om zijn minzame karakter, zijn heldere geest en zijn dienende houding. Iedereen kon op hem rekenen; nooit bleef een verzoek dat zijn tussenkomst vroeg onbeantwoord. Zijn maatschappelijke betrokkenheid blijkt ook uit zijn rol bij de herdenking van Paster Pype: op zijn initiatief, samen met Jules Vander Meulen, werd de Kleine Kaaistraat (Rue du Quai) omgedoopt tot de Paster Pypestraat (Le Journal de la Côte, 20 juni 1926).

Bij zijn overlijden verscheen in *De Zeewacht* van 1 januari 1927 een treffend bericht:

Wij groeten met droefheid dien trouwen en gediensstigen vriend. Wij bieden aan zijne zoo beproefde echtgenoot en kinderen onze innige deelneming aan, samen met die van zijne ontelbare vrienden, en bidden God dat Hij hun troost en sterkte zou geven om dien harde slag te doorstaan. Laat ons hopen dat de ziel van den duurbaren Pierre Cornelis reeds in de Hemel den beloning verworven heeft voor zijn hardnekkig streven naar het goede.

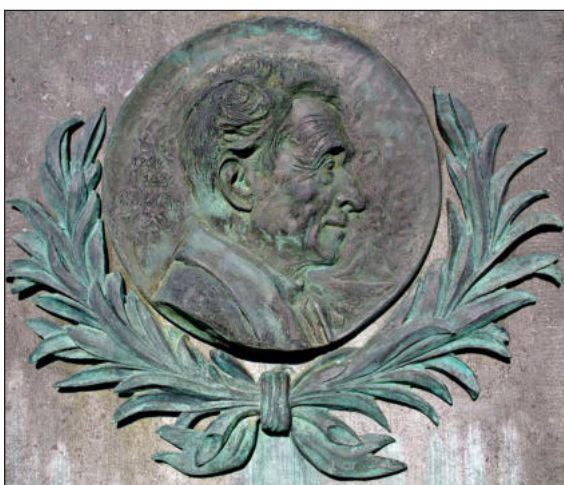

Het grafmonument van Paster Pype, in kikkerperspectief gefotografeerd, benadrukt zowel de plastische kracht als de opwaartse compositie van het ontwerp.

Het grafmonument van Paster Pype bestaat uit een vlakke zerk met een recht-opstaande stèle, waarop het epitaaf en verschillende bronzen elementen zijn aangebracht. De stèle krijgt een eigen karakter door de uitgesproken horizontale lijnstructuur, die het front in ritmische lagen verdeelt en de compositie een ingetogen monumentaliteit verleent. De trapsgewijze verbreding vormt een visuele bekroning, waarin het brons met Pype's portret als centraal accent oplicht.

Op de foto linksboven — zie pijl — is het verdwenen bronzen kruisbeeld te herkennen. Tijdens de renovatiewerken van 1962 werden op de verankerpunten van de verdwenen smeedijzeren omheining piramidevormige afdekkoppen van blauwe hardsteen geplaatst (zie cirkels).

Twee detailfoto's tonen het decoratieve brons: het portretmedaillon van Pype en het bas-reliëf waarop schepen als de Zinnia, Aviso, Ville d'Anvers en een visserssloep zijn afgebeeld. Deze maritieme iconografie verwijst naar Pype's pastorale betrokkenheid bij de Oostendse vissersgemeenschap en naar zijn rol als eerste aalmoezenier ter zee.

DANKZEGGING

Met dankbaarheid wil ik de volgende personen erkennen voor hun waardevolle raad en ondersteuning. Eerst en vooral E.H. Antoon Wullepit, voormalig deken, moderator en pastoor te Oostende, en E.H. Staf Bayen, Aalmoezenier van de Arbeid en priester binnen de Pastorale Eenheid Otheo te Antwerpen. Mijn dank gaat eveneens uit naar mevrouw Patricia Quaghebeur, leeszaalexpert (Dienstverlening & Expertisedeling) bij KADOC – Documentatie- en Onderzoekcentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving te Leuven, en naar de heer Joris Colla, consultant en beheerder van ODIS binnen dezelfde instelling. Voorts ben ik bijzonder erkentelijk aan de heer Norbert Hostyn, gewezen conservator voor Schone Kunsten Oostende en voormalig conservator van Mu.ZEE, deskundige en auteur van talrijke publicaties. Daarnaast dank ik de heren Bernard Legrand, voorzitter, en Freddy Courtens, medewerker, van Familiekunde Vlaanderen, regio Oostende, evenals de heer Patrick De Maesschalck en zijn team, secretaris van Familiekunde Vlaanderen, regio Kempen.

VOETNOTEN

*1. Het bronzen kruisbeeld is ambachtelijk gegoten volgens de traditionele zandgiettechniek. Het patina — een groenblauwe oxidatielaag, gevormd door tijd en weersinvloeden — getuigt van de ouderdom en waardigheid van het stuk. De zorgvuldige modellering van Christus' gestalte en de bevestiging op de deksteen verdragen vakmanschap en een vervaardiging die past binnen de historische context van het grafmonument.

*2. Paster Pype werd na zijn overlijden in 1926 bijgezet in perk 08, rij 06, grafnummer 01, helemaal achteraan aan de rechterzijde van de begraafplaats. In het kader van renovatie — een ingreep die helaas slechts eenmaal werd uitgevoerd — werd zijn stoffelijk overschot in 2006 overgebracht naar de huidige plaats aan de inkom. Een jaar later, op 2 juni 2007, kreeg de begraafplaats officieel de naam "Begraafplaats Paster Pype". Zo werd zijn nagedachtenis niet enkel bewaard in steen, maar ook verankerd in de naam van de plaats zelf.

*3. Rond het graf stonden onder meer minister Hendrik Baels, deken Achilles Camerlynck, de geestelijken Theofiel Reyn en Ernest Jansen (aalmoezeniers van de arbeid), C. Juveyns en J. Dobbels (aalmoezeniers van het Zeewezen), de heer Lefèvre (bijzondere secretaris van de minister), de heer Adriën de Gerlache de Gomery (hoofdinspecteur bij het middenbestuur van het Zeewezen), de heer Smits (bestuurder van het Zeewezen), de heer De Grave (toezichter bij het Loodswezen), de heer Eugène Timmermans (bevelhebber der mailboten), commandant Rayez (bevelhebber van de Zinnia), de heer Eugène-Achille Gerbosch (bureelonderoverste bij het ambt voor Zeevisserij), prof. Gustave Gilson (bestuurder van het Wetenschappelijk Instituut voor de Zee), de heer John Bauwens (voorzitter van de Redersvereniging), alsook talrijke gemeenteraadsleden, reders en vooral vrienden van Paster Pype.

*4. In *De Zeewacht* van 5 november 1927 verscheen de "dieproerende rede" van minister Hendrik Baels. Zoals in die tijd gebruikelijk was, werd de figuur van paster Pype in pathetische en hooggestemde bewoordingen geschetst, maar gedragen door een oprechte betuiging van liefde.

*5. Ernest Jansen, (Beugen *5.1, 28 maart 1872 – Antwerpen, 7 januari 1929), rooms-katholiek priester, Aalmoezenier van de Arbeid, sociaal werker en onderwijzer. Hij trad in 1894 toe tot de pas opgerichte Congregatie der Aalmoezeniers van de Arbeid te Seraing en was een van haar zeven medestichters. In 1895 werd hij tot priester gewijd. Jansen was werkzaam als novicemeester te Virton en ontplooipte het grootste deel van zijn apostolaat in Antwerpen. Hij verwierf aanzien als redenaar, socioloog en bestuurder van de Vakschool der Diamantbewerkeren en genoot bijzondere faam onder diamantarbeiders door zijn standaardwerk *Diamantkunde en Diamantbewerking*, het eerste volledige handboek over deze nijverheid. Na het overlijden van paster Pype werd hij diens opvolger en groeide hij uit tot bezieler van de Visserijsschool, de Vissersgilde en diverse sociale instellingen voor zeevissers. Jansen was lid van het Juridisch en Technisch Comité voor Zeevisscherij en van de beheerraad van de Coöperatieve Visschersverbodering. Hij overleed onverwacht na een kortstondig lijden en werd onder grote publieke belangstelling te Antwerpen begraven.

*5.1 Beugen is een dorp in de gemeente Land van Cuijk, in de Nederlandse provincie Noord-Brabant. Het ligt ongeveer 20 kilometer ten zuiden van Nijmegen en 17 kilometer ten noorden van Venray. Tot 1942 vormde Beugen samen met Rijkevoort één gemeente; daarna volgden meerdere gemeentelijke herindelings. Op 1 januari 2023 telde Beugen circa 1.930 inwoners en heeft het dorp een oppervlakte van 10,6 km².

*6. Koen Verwaerde, "Begraafplaats Paster Pype," *De Plate. Maandblad voor heemkunde en geschiedenis van Oostende*, jg. 47, nr. 11, pp. 233–248 (november 2018).

*7. Koen Verwaerde, *Paster Pype – Een Rots in de Branding*, verkrijgbaar bij Boekhandel Corman, biedt een studie waarin de ideologische en spirituele brug in Pype's leven wordt belicht, voor zover dit tot op heden in onderzoek aan bod kwam.

*8. De Congregatie van de Aalmoezeniers van de Arbeid werd in 1894 in Seraing opgericht door Theophiel Reyn, eerste algemeen overste, samen met zes confraters. Hun missie was de arbeidersklasse te winnen voor een katholiek maatschappelijk project waarin onderwijs, geloof en sociale organisatie samenvielen. Vanaf het begin stichtten zij diverse vakscholen en technische instituten. Veelzeggend voor de ingesteldheid van deze congregatie is dat Paster Pype had voorzien dat na zijn overlijden het bestuur van de Vrije Visserijsschool Sint-Andreas zou overgaan naar de Aalmoezeniers van de Arbeid. Geïnspireerd door de encycliek *Rerum Novarum* van paus Leo XIII belichaamden zij een katholiek antwoord op de sociale kwestie: gerechtigheid en caritas, verankerd in het dagelijkse leven van de werken-

de mens, en weerspiegelden zij de geest van het katholiek corporatisme, waarin arbeid en geloof elkaar versterkten.

***9.** Georges Hiltrop, *100 Jaar Vrij Technisch Instituut Oostende*.

BRONNEN

KRANTEN

De Duinengalm, 11 april 1896

L'Echo d'Ostende, 10 mei 189

De Duinengalm, 21 februari 1921

De Duinengalm, 26 mei 1926

Le Carillon, 8 juni 1926

Journal de la Côte, 20 juni 1926

De Zeewacht, 1 januari 1927

De Zeewacht, 29 oktober 1927

De Zeewacht, 5 november 1927

Journal de la Côte, 1 november 1927

Journal de la Côte, 5 november 1927

L'Echo d'Ostende, 5 november 1927

De Zeewacht, 27 oktober 1928

De Zeewacht, 10 november 1928

De Zeewacht, 12 januari 1929

De Zeewacht, 1 mei 1937

De Zeewacht, 15 juli 1960

Het Visserijblad 52, nr. 5 (1985). Verwijzing via Martine Vandenberghe, archief Edouard Vanalderweireldt

PUBLICATIES

Capon, Michel. "Broeders van Liefde in en van Oostende." *De Plate*. Nrs. 6-8 (juni/augustus 2006), p.: 211–220.

Decler, Roger. "De Aalmoezeniers van de Arbeid – 1926–1954." *De Plate* (juni/september 1997), nrs. 06–09: 164–166.

Hostyn, Norbert. Mondelinge toelichting. Zie ook: *Nationaal Biografisch Woordenboek*, deel XIII. Brussel: 1990.

Lombaerde, Piet. *Funeraire kunst in België, 1800–1914*. Brussel: Gemeentekrediet, 1995.

Vandenbreeden, Marjan. *Kunst en cultuur in het interbellum*. Gent: Snoeck-Ducaju, 1987.

Jacobsen, Georges. "Liefdadigheidskring De Lustige Zigomars". *De Plate*. Nr. 2 (Februari 2020), p: 54-59

Verwaerde, Koen. "Begraafplaats Paster Pype." *De Plate*. Nr. 11 (november 2018), p: 233–248.

Verwaerde, Koen. "Paster Pype – Een Rots in de Branding." Verkrijgbaar bij Boekhandel Corman.

DIGITALE BRONNEN

<https://www.okv.be/archief/kunst-na-het-leven-grafmonumenten-van-de-middeleeuwen-tot-de-19e-eeuw>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Openbaar_Centrum_voor_Maatschappelijk_Welzijn

https://kadoc.kuleuven.be/5_nieuws/2019/n_2019_0003

<http://voorlaatste.blogspot.com/2014/06/geschiedenis-van-het-oostendse.html>

<http://voorlaatste.blogspot.com/2014/10/leven-en-werk-van-paster-pype.html>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Aalmoezeniers_van_de_Arbeid

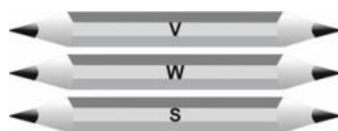
https://fr.wikipedia.org/wiki/Aumniers_du_Travail

https://www.canonsociaalwerk.eu/1900_Aalmoezeniers/Aalmoezeniers%20Tavail-dhistoire-de-lEglise.pdf

<https://historiek.net/sociale-kwestie-arbeidersvraagstuk-industrialisatie>

<https://archief.oostende.be>

Vereniging van West-Vlaamse schrijvers

VWS brengt West-Vlaamse schrijvers en lezers samen via
een nieuwsbrief over recente publicaties,
literaire evenementen, prijzen e.a. aankondigingen,
een jaarboek en een jaarlijkse Prijs VWS.

Lidmaatschap: 30 euro
Steunabonnement: 50 euro*.

Info lidmaatschap: georges.hoet@skynet.be
of bij GLN-lid Stefaan Pennynck

Historiek, opdracht en links VWS vind je op Wikipedia.

*Steunende leden worden vermeld in het Jaarboek.
IBAN BE85 0015 1408 3306

IJZERSCULPTUREN KELDERVOGELS

IJzeren beelden, monumentale en mobiele objecten
die voor de tweede keer kennis hebben gemaakt met
het vuur.

Een eerste keer in een ijzergieterij of smidse waar zij
gloeïend heet de vorm van een werktuig kregen, om
zoals alles en allen heel even intens te leven en dan
vergeten te worden. Een tweede keer hebben zij het
vuur ontmoet om als onderdeel van een totaalbeeld
iets onverwachts uit te beelden, een vleugje fantasie
te vertolken, de ludieke vorm van een diepzinnige
gedachte aannemend.

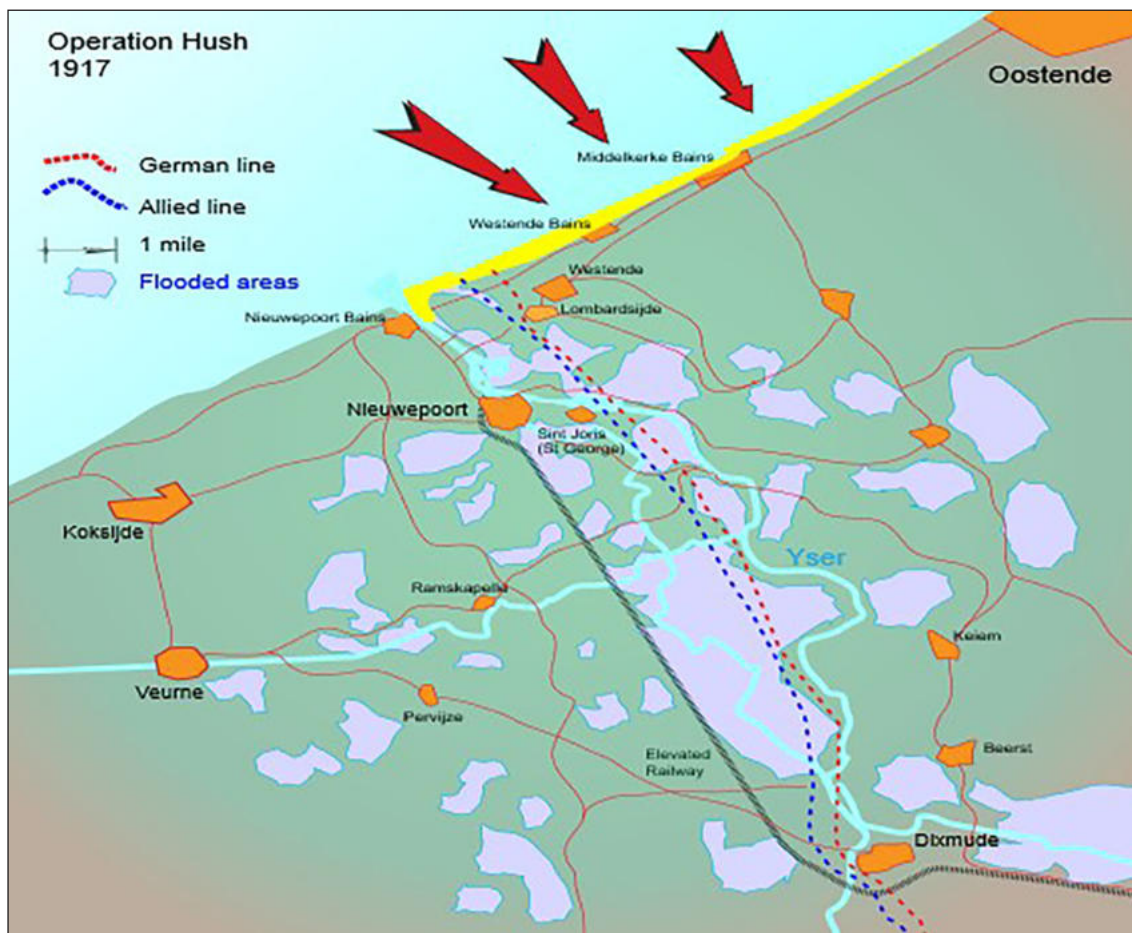

VOOR ALLE INLICHTINGEN
Pierre Claes

Prins Boudewijnstraat 3 / 8400 Oostende
0475.84 52 70 WWW.KELDERVOGELS.BE

EEN HALF VERGETEN MAAR FASCINEREND WOI-PLAN: OPERATIE HUSH

Georges Ruys

Kaart gebaseerd op **Britse stafdocumenten**, militaire rapporten en kaarten

Het hoofddoel van deze operatie was de vernietiging van de duikbootactiviteiten van de Duitsers in de Noordzee tijdens WOI. De hoofdaansturing van de operatie lag bij Douglas Haig (1861-1928), Field Marshal, bevelhebber van de British Expeditionary Force (BEF). Hij gaf de strategische goedkeuring en koppelde het plan aan een groot offensief rond Ieper (Passendale). De maritieme leiding berustte bij Reginald Bacon (1863-1947) Vice-Admiraal en Commandant van de Dover Patrol. Hij was de praktische architect van de landing.

De codenaam Hush komt van het Engelse woord hush wat betekent "Stil!; Zwijg!". De operatie kreeg die naam omdat ze extreem geheim moest blijven.

De operatie Hush was een ambitieus Brits plan in 1917 om een amfibische landing uit te voeren op de Belgische kust tijdens de Eerste Wereldoorlog. Ze was bedoeld om de Duitse onderzeebootactiviteiten, die een grote bedreiging vormden voor de Britse scheepvaart, uit te schakelen. Doorn in het oog van de Britten was de duikbootbasis in Zeebrugge en ook te Brugge waarbij duikboten via het kanaal Brugge-Oostende naar open zee vaarden.

De marinebasis te Brugge werd operationeel in het voorjaar van 1915 en in augustus 1917 werd daar een grote duikbootbunker gebouwd met 8 poorten (bekend als de '8 zaligheden'). Oostende was geen U-bootbasis maar een Duitse marinehaven die de U-bootoperaties in de Noordzee indirect ondersteunde.

DOEL VAN DE LANDING:

1) het uitschakelen van de Duitse marineaanwezigheid aan de Belgische kust door het innemen van de havens van Oostende en Zeebrugge. Deze fungeerden als uitvalsbasis voor het Marinekorps Flandern, waarvan de onderzeeboten verantwoordelijk waren voor maar liefst een derde van alle geallieerde scheepsverliezen in de Noordzee;

2) bevrijding van de Belgische kust. Door een landing achter de vijandelijke linies (tussen Westende, Middelkerke en Oostende) hoopten de Britten de Duitse kustverdediging in de rug aan te vallen en de bezetter te dwingen zich terug te trekken uit West-Vlaanderen;

3) strategische omsingeling: de landing moest samenvallen met een doorbraak vanuit Ieper. Samen zouden deze bewegingen de Duitse troepen in de tang nemen en de vitale spoorwegverbindingen naar Duitsland afsnijden.

DE BELANGRIJKSTE KENMERKEN VAN HET PLAN WAREN:

- locatie: een landing op de kust tussen Nieuwpoort en Oostende;
- combinatie: de landing zou samenvallen met een Britse uitbraak vanuit het bruggenhoofd bij Nieuwpoort en het grote geallieerde offensief in de Derde Slag om Ieper (Passendale);
- vernietiging van de U-bootbases: de havens van Oostende en Zeebrugge waren uitvalsbases van Duitse onderzeeboten die de Britse bevoorradingslijnen op het Kanaal zware schade toebrachten;
- flankaanval: door achter de Duitse linies bij Westende en Middelkerke te landen, wilden de Britten de Duitse kustverdediging en artillerie omsingelen en de terugtochtroutes naar Brugge afsnijden.

De operatie was bedoeld om de 'genadeslag' toe te brengen. Het plan zou uitgevoerd worden van zodra het hoofdoffensief bij Ieper (Passendale) de Duitse linies ver genoeg had teruggedrongen.

DE VOORBEREIDINGEN

Het doel van de geplande landing bij Operatie Hush was strategisch van cruciaal belang voor de Britse oorlogsvoering ter zee, terwijl de voorbereidingen getuigden van een voor die tijd ongekende technische vindingrijkheid. Omdat een landing op een verdedigde kust destijds vrijwel onmogelijk werd geacht, troffen de Britten extreme voorzorgsmaatregelen.

Er werden drie gigantische stalen pontons gebouwd in Southwick /Shoreham Harbour van elk 170 meter lang. Deze zouden door monitoren (= oorlogsschepen) naar de Belgische kust worden geduwd om elk honderden soldaten, artillerie en tanks tegelijk op het strand te zetten. Ter vergelijking: de Mulberry-pontons bij de landing in Normandië tijdens WOII in juni 1944 hadden een lengte van 60 meter.

Speciale 'muurklimmende' tanks om op de gladde stenen van een dijk op te rijden werden daartoe gebouwd; ze werden uitgerust met stalen oprijplaten (rampen) aan de voorzijde.

Tijdens de geheime training in Frankrijk, nabij Le Havre, werd een replica van de Belgische zeedijk op ware grootte gebouwd. Tankbemanningen oefenden hier maandenlang in het geheim om de klimtechniek onder de knie te krijgen. De infanteristen die aan de landing zouden deelnemen, werden volledig geïsoleerd in een kamp in Frankrijk om elk lek naar de Duitse inlichtingendienst te voorkomen.

AFLOOP

De operatie werd uiteindelijk geannuleerd omdat de geallieerde opmars bij Ieper te traag verliep en een verrassingsaanval van de Duitsers bij Nieuwpoort (Unternehmen Strandfest) de Britse voorbereidingen een zware klap toebracht. De voornaamste reden voor het afblazen van Operatie Hush was dus de vastgelopen geallieerde opmars tijdens de Derde Slag om Ieper, ook bekend als de Slag bij Passendale.

De definitieve annulering op 14 oktober 1917 was het gevolg van drie cruciale factoren:

1) gebrek aan progressie aan het front bij Ieper: de landing was strikt afhankelijk van een Britse doorbraak landinwaarts. De bedoeling was dat de gelande troepen binnen 48 tot 72 uur contact zouden maken met het oprukkende leger vanuit Ieper. Omdat de frontlijn daar door hevige regenval en felle Duitse weerstand nauwelijks verschoof, liep de landingsmacht het risico om geïsoleerd en vernietigd te worden;

2) een Duitse tegenaanval (Unternehmen Strandfest). In juli 1917 voerden de Duitsers een preventieve aanval uit bij de IJzermonding in Nieuwpoort. Hierbij veroverden ze het Britse bruggenhoofd op de oostoever van de IJzer, de plek waar de aanval over land had moeten beginnen om de landing te ondersteunen;

3) slechte weersomstandigheden want tegen de tijd dat er weer een gunstige fase van de maan en het

getij aanbrak (eind oktober), was het weer op de Noordzee zo slecht geworden dat een grootschalige aanval te riskant werd geacht.

GEVOLGEN VOOR OOSTENDE

Als de operatie uitgevoerd werd, zou de stad Oostende direct in de frontlinie komen te liggen. Gezien de landing gepland was tussen Westende, Middelkerke, Oostende zou dat met zekerheid tot zware artilleriebeschietingen en straatgevechten in Oostende hebben geleid.

Een succesvolle landing daarentegen had de stad al in 1917 kunnen bevrijden, ruim een jaar eerder dan de uiteindelijke bevrijding in oktober 1918, maar mogelijks met zware vernielingen en dodentol tot gevolg.

Want in 1917 vormden de gevreesde Duitse kustbatterijen in Oostende en interland, een sterke verdediging met de zware batterijen: Tirpitz (28 cm – bereik ca 25km) ten westen van Oostende tussen de huidige Elisabethlaan en de Mariakerkelaan; de Hindenburg (24 cm) vlakbij het Fort Napoleon te Oostende, de batterij Deutschland (30,5 cm) tussen Bredene, Klemskerke en Vosseslag, en de Pommern te Koekelare (38 cm- Lange Max die zelfs de Britse kust kon raken) gelegen op de wijk Leugenboom/Stokerijbos.

Bij een landing zou dit hele systeem gecoördineerd het vuur openen naar de kust, de plaats van de landing. Aan de andere kant van de frontlijn, hetzelfde voor de Britse zware artillerie (in 1917) te Nieuwpoort en Oostduinkerke, Koksijde, Ramskapelle, Pervijze en Sint-Joris. Waar de Britse artillerie stond opgesteld met een massa 9,2 inch / 23,37 cm en 7,5 inch / 19,05 cm van de Royal Garrison Artillery (RGA) om de Duitse kust- en frontartillerie te bestrijden.

Als de Operatie Hush werkelijk was doorgezet, dan zou de materiële schade door de batterijen niet alleen voor de hele operatie maar voor de Westkust rampzalig zijn geweest.

BRONNEN

- The National Archives (Kew, UK) War office
- Imperial War Museum - London
- Shoreham-by-Sea Local history Centre (West-Sussex)
- Naval Review & Journal of Military History
- KLM -Koninklijk Legermuseum (WOI Kustverdediging)

Knipoogreactie op artikel 'Duitse geschutopstelling uit WOII in de duinen van Bredene door Frank Goeminne' in Gidsenblad 2026-1 pp.38-40

Duitse bunker blijkt zonevreemd (door RBO): de zeldzame Duitse geschutopstelling die afgelopen winter werd blootgelegd in de duinen van Bredene blijkt zonevreemd gebouwd te zijn. De bunker uit 1942, onderdeel van de

Atlantikwall, staat in strikt beschermd dungebied en werd nooit vergund. Volgens bronnen binnen de Vlaamse Administratie voldoet de constructie op geen enkele manier aan de huidige bestemmingsvoorschriften. "Dat het om een militaire constructie uit de Tweede Wereldoorlog gaat, verandert juridisch weinig," zegt een dossierkenner. "Zonevreemd is zonevreemd. Had men in 1942 maar een omgevingsvergunning

aangevraagd." Aangezien de oorspronkelijke bouwheer niet meer bestaat, wordt Duitsland als rechtsopvolger bekeken. Of bondskanselier Friedrich Merz persoonlijk zal opdraaien voor de bestuurlijke boete is nog niet duidelijk, maar bronnen sluiten niet uit dat zijn naam effectief op het aanslagbiljet zal verschijnen.

Met enkel een "Wir haben es nicht gewusst" zullen ze er deze keer niet mee weggkomen.

©Frank Goeminne

Toope

Toope

Groentenmarkt 11, 8400 Oostende

T 059 40 31 06 · M **0468 48 56 70** · toope1@telenet.be

Di & Woe gesloten · · **www.bistro-toope.be**

BTW BE0715.482.985

Ontbijt · Lunch · Tea-Room · Feest- en vergaderzaal

Licht & Verf bvba

Kardinaal Cardijnlaan 104

8800 Roeselare

Tel. 051 24 68 47 - GSM 0497 39 26 65

Algemene Schilder- en Decoratiewerken

Gordijnen en Overgordijnen

Airless Spuitwerken - Spuitplamuur

Wand- en Vloerbekleding - Laminaat

Plaatsen van Gyproc wanden en plafonds

www.rooryck.be

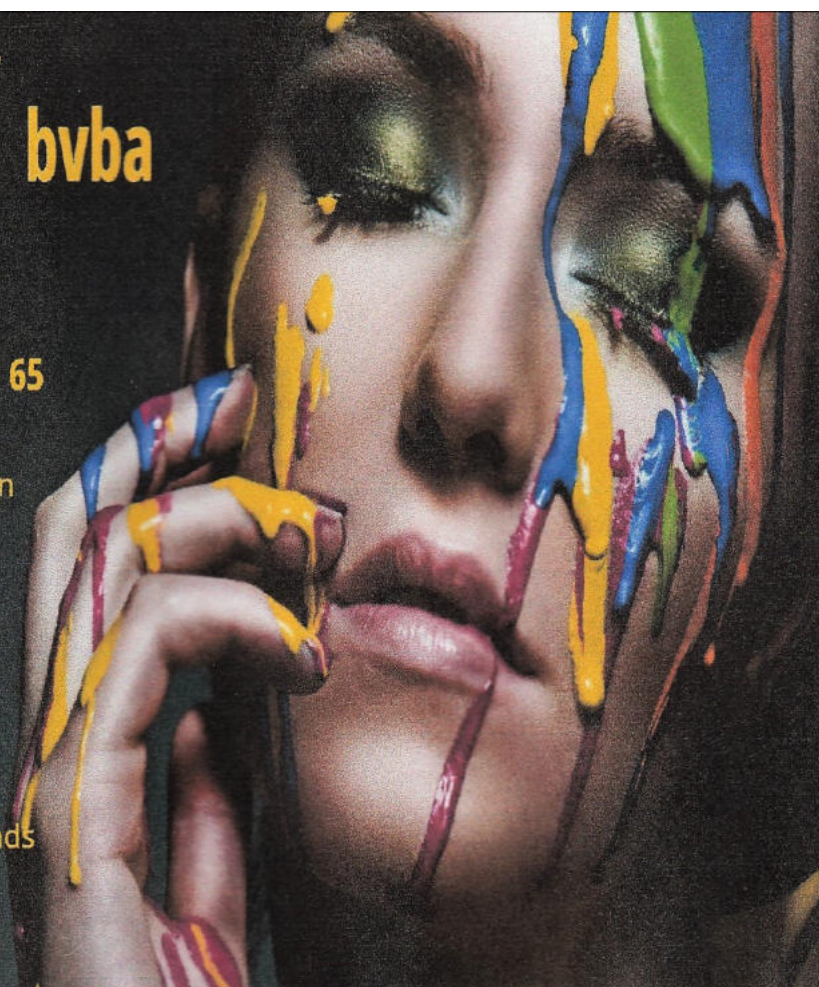

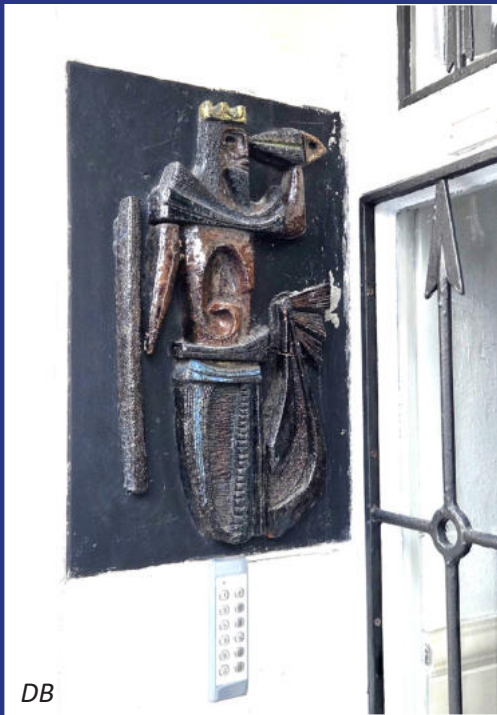
FOTO-DETERMINATIE GIDSENBLOED 2026-2

VOORBLAD van L. naar R.: Montgomerydok met rustende veerboten aan de Sir Winston Churchillkaai – Stichtingsmarmer 06.11.1892 van de coöperatieve SEO (Spaarzaamheid en Economie Oostende) in de inkom residentie Coost in de Jules Peurquaetsstraat, dicht bij de Alfons Pieterslaan – Vrouwen in Italiaans landschap 1947 door Jo Maes (1923-2026) – Alien-steps op de promenade – Eerste prijs Poëzieprijs 2025 Oostende = STOF van Tim Pardijs – Belle-epoquhuis (bakkerij) tussen naoorlogs en recent in de Torhoutsesteenweg tegen het 't Pèèrd – Kapel van het voormalige Militair Hospitaal, nu de residentiële MILHO-site – 50 jaar Wijkcentrum 't Kasteel, Kasteelstraat Zandvoorde – Gevelrij Amsterdamstraat dicht bij stadhuis

KEERZIJDE VOORBLAD van L. naar R.: Voormalig (1938) 'Controlegebouw der Car-ferry' aan de Natiënkaai, later inschepingsgebouw cruises - Nevel over de Keignaertkreek in Zandvoorde – Gevels Euphrosina Beernaertstraat tussen H. Serruyslaan en Aartshertoginneweg – Decoratieve ingreep op de kerstmolen – Schilderachtig effect van fotograaf Valère – AN-gebouw naast leegte hoek Kapellestraat & Jozef II-straat – Glas-in-lood Karel de Goede in de Sint-Jozefskerk – Publiciteit vleeswarenbedrijf FAJAG (later FAG) in de Torhoutsesteenweg, later naar Gistelsesteenweg – Technicus van de firma Shipyard Lowyck NV werkt aan metalen visbord in Nieuwewerfkaai 5 Oosteroever.

KEERZIJDE ACHTERBLAD van L. naar R.: Keramiek Neptunus aan ingang 'Residence Neptune', Sint-Petrus- & Paulusplein 5-7 – Twee kleurrijke panden in de Leon Spilliaertstraat – Arno luistert de renovatie van de Koninklijke Gaanderijen op de Koning Boudewijnpromenade op – Verenigingstraat 30 – Nieuwbouw met gevelbewaring (Villa Rembrandt met ex-resto Kombuis) in Van Iseghemlaan 24-28 – Palestijnse olijfbom met verhaal bij de bibliotheek van de vereniging 'Olijven & Dadels'

ACHTERBLAD van L. naar R.: Drie warm ingeduffelde sneeuwpopmakers bij hun creaties – Hoofddek-selcompilatie in de inkom van het Kroegske op het Paulusplein – Complex hoek Middenlaan & Transvaalstraat Raversijde – Illusie: Peperbusse met moderne aanbouw met zwembad – Ruïne voormalige Moulin Rouge-club Torhoutsesteenweg tegen Elisabethlaan – Tweelingvilla Gabriël en Albert in de Romestraat dichtbij de Alfons Pieterslaan

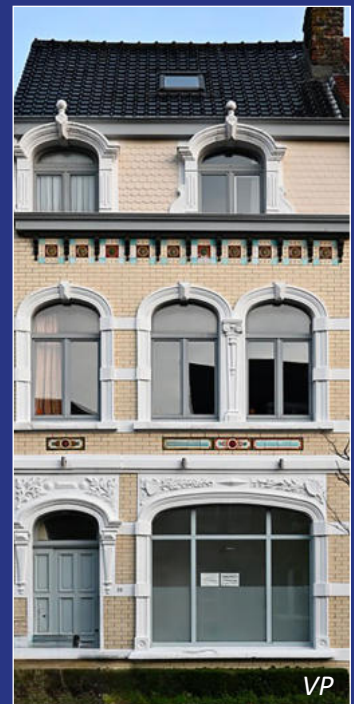
DB

VP

DB

VP

DB

VP

